

Soukromé bezpečnostní služby při řešení problému diváckého násilí, zejména na fotbalových stadionech.

Private security services in tackling the problem of spectator
violence, especially in football stadiums.

Radek Šťastný

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta aplikované informatiky

akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Radek ŠŤASTNÝ**
Osobní číslo: **A06613**
Studijní program: **B 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Soukromé bezpečnostní služby při řešení problému diváckého násilí, zejména na fotbalových stadionech.**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte rešerši historie problému diváckého násilí.
2. Porovnejte právní úpravu vztahující se k diváckému násilí v ČR a některých sousedních státech:
 - doporučení rady Evropské Unie (2007/C 314/02)
 - právní úprava v ČR
 - právní úprava v zahraničí (Slovensko, Maďarsko).
3. Definujte divácké násilí.
4. Ve vybraném fotbalovém klubu proveďte průzkum s cílem zjištění dosavadních zkušeností při zajišťování bezpečnosti na sportovních akcích bez účasti PČR.
5. Prostudujte a uveďte zahraniční zkušenosti při zajišťování bezpečnosti na sportovních akcích.
6. Navrhněte možnosti řešení k účinnému zajištění bezpečnosti při sportovních akcích.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. **KABÓK, József, et al. Sportrendezvények biztonsága és biztossága. Budapest : Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara, 2006. 160 s. ISBN 963 06 0697 6.**
2. **Doporučení rady EU ze dne 6. prosince 2007 ohledně příručky pro policejní a bezpečnostní orgány týkající se spolupráce při významných akcích mezinárodního rozměru (2007/C 314/02).**
3. **MAREŠ, M. SMOLÍK, J. SUCHÁNEK, M. (2004): Fotbaloví chuligáni. Evropská dimenze subkultury. Centrum strategických studií, Barrister 61478. Brno: PRINCIPAL.**
4. **SLEPIČKA, P. (2001): Sportovní diváctví. Praha: SPN.**
5. **Zákon č. 479/2008 Z.z. o organizování veřejných telovýchovných podujatí, športovních podujatí a turistických podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov.**
6. **Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.**

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Ladislav Pávek**

Datum zadání bakalářské práce: **19. února 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **19. května 2010**

Ve Zlíně dne 19. února 2010

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.

děkan

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.

ředitel ústavu

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá sledováním legislativních nástrojů Evropského společenství a vybraných evropských států včetně České republiky. Účelem je srovnání a poskytnutí uceleného obrazu pro vybrané fotbalové kluby o možných řešeních stávajících problémů, které úzce souvisí s danou tematikou. Práce je teoreticko-implemenčního charakteru. V teoretické části probíhá nalézání historických záznamů o problematice diváckého násilí při veřejných sportovních akcích až do současnosti. Tato část práce se zabývá analýzami právních úprav několika vybraných zahraničních zemí z hlediska existence či neexistence speciálních zákonů a také dochází k definicím zásadních a klíčových pojmů ve vztahu k diváckému násilí.

Jádrem implementační části bude úzká spolupráce s vybranými fotbalovými kluby daného regionu, které mají dostatek zkušeností s působením v nejvyšší fotbalové soutěži v České republice, a za jejichž přispění bude možné dosáhnout zhodnocení nynějšího stavu problematiky. Kompletní práce pak poskytne integrovaný soubor specifických poznatků z oblasti soukromých bezpečnostních služeb zajišťující bezpečnost při fotbalových utkáních.

Klíčová slova: divácké násilí, fotbaloví chuligáni, soukromé bezpečnostní služby, veřejný pořádek, bezpečnost, legislativa

ABSTRACT

This Bachelor thesis deals with monitoring legislative instruments of the European community and selected European countries including the Czech Republic. The purpose is comparison and providing an integrated view for the selected football clubs about possible solutions to existing problems, which are closely related to the themes. Thesis is theoretical and implementation character. The theoretical part is finding the historical records about the issue of spectator violence at public sporting events until now. This part deals with the analyses of juristic adjustments to several selected foreign countries in terms of existence or absence of special laws and there are also definitions of the basic and key concepts in relation to spectator violence.

The core of the implementation part will be close cooperation with selected football clubs in the region that have enough experience with reacting in the highest football competition in the Czech Republic and for their contribution will be possible to reach an evaluation current status of the issue. The complete work will provide an integrated set of specific knowledge of scope of private security services, which ensure safety in football matches.

Keywords: spectator violence, football hooligans, private security services, public policy, safety, legislation

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucímu své bakalářské práce panu JUDr. Ladislavu Pávkovi, za jeho odborné vedení, ochotné poskytnutí hodnotných rad a připomínek i za soustavnou trpělivost, čímž mi pomohl ke zpracování této bakalářské práce.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....

podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 DIVÁCKÉ NÁSILÍ	12
1.1 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA	12
1.2 HISTORIE DIVÁCKÉHO NÁSILÍ.....	12
2 LEGISLATIVNÍ NÁSTROJE EVROPSKÉHO SPOLEČENSTVÍ A VYBRANÝCH EVROPSKÝCH ZEMÍ V BOJI S FOTBALOVÝM NÁSILÍM	19
2.1 LEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ.....	19
2.2 LEGISLATIVA EU	20
2.2.1 Doporučení Rady Evropské unie (2007/C 314/02)	20
2.2.2 Evropská úmluva o diváckém násilí a neslušném chování při sportovních událostech a zvláště při fotbalových zápasech	22
2.3 LEGISLATIVA V ČR.....	24
2.3.1 Trestné činy a přestupky.....	24
2.3.2 Spolupráce mezi Českomoravským fotbalovým svazem a Policií ČR	26
2.3.3 Živnostenský zákon.....	28
2.3.4 Prevence	30
2.4 LEGISLATIVA NA SLOVENSKU.....	32
2.5 LEGISLATIVA V MAĎARSKU	37
3 DEFINICE POJMŮ SOUVISEJÍCÍCH S DANÝM TÉMATEM	41
3.1 DEFINICE POJMŮ V OBLASTI DIVÁCKÉHO NÁSILÍ	41
3.2 DEFINICE POJMŮ V OBLASTI SBS	45
3.3 KATEGORIZACE POZOROVATELE FOTBALOVÉHO UTKÁNÍ.....	46
3.3.1 Základní kategorizace pozorovatelů fotbalových utkání.....	46
3.3.2 Rozlišení pozorovatelů podle jejich funkce	48
3.4 KATEGORIZACE UTKÁNÍ PODLE BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK A RIZIK.....	49
II PRAKTICKÁ ČÁST	50
4 SPOLUPRÁCE S FOTBALOVÝMI KLUBY	51
4.1 PŘÍMÁ SPOLUPRÁCE S VEDENÍM KLUBŮ.....	51
4.1.1 Bezpečnostní opatření klubů a metody SBS	51
4.2 VZTAHY MEZI SBS A VEŘEJNÝMI BEZPEČNOSTNÍMI SBORY	60
5 ZKUŠENOSTI ČR A ZAHRANIČNÍCH ZEMÍ PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ BEZPEČNOSTI NA SPORTOVNÍCH AKCÍCH	62
5.1 ZKUŠENOSTI ČR.....	62
5.2 ZKUŠENOSTI EVROPSKÝCH ZEMÍ.....	64
6 MOŽNOSTI ŘEŠENÍ	66

ZÁVĚR	69
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	71
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	74
SEZNAM OBRÁZKŮ	75
SEZNAM TABULEK.....	76
SEZNAM PŘÍLOH.....	77

ÚVOD

Vznik a rozvoj komerční bezpečnosti je bezvýhradně spojen s existencí soukromého vlastnictví, jeho ochranou a s tím spojených práv. Změnou forem vlastnictví na přelomu let 1989-1990 počíná vznik tohoto nového oboru, na jehož prahu stojí několik firem. V dnešní době můžeme nejčastěji slyšet pojem soukromé bezpečnostní služby v souvislosti s diváckým násilím na stadionech, kde jsou tyto bezpečnostní služby či agentury na základě smluvních vztahů s pořadateli povinny udržovat veřejný pořádek.

Divácké násilí je jedním ze společenských jevů, který znamená znepokojující formu narušování veřejného pořádku. Nejedná se však o jev zcela neznámý, v posledních letech totiž přetrvávají problémy s tímto fenoménem v řadě zemí Evropy a jeho projevy nabývají na intenzitě hlavně ve spojitosti s konáním fotbalových utkání.

Téma bakalářské práce „Soukromé bezpečnostní služby při řešení problému diváckého násilí, zejména na fotbalových stadionech“ jsem si zvolil na základě kladného vztahu ke sportu, opačného postoje k násilí při sportovních akcích, kterému je potřeba věnovat určitou pozornost a na základě dlouhodobého zájmu o danou problematiku. Již v samotném názvu bakalářské práce jsou obsaženy informace potřebné k porozumění, jakými záležitostmi se budu zabývat.

Je zapotřebí věnovat se otázkám stávajících problémů k danému tématu, formulovat potřebné definice a poukázat na současný stav v oblasti soukromých bezpečnostních služeb a diváckého násilí ve světě i v České republice. Hlavním cílem této práce bylo provedení průzkumu bezpečnostních opatření za spolupráce vybraných fotbalových klubů, dále analýza zahraničních zkušeností v oblasti legislativy i praxe a návrh možnosti řešení k účinnému zajištění bezpečnosti při sportovních akcích.

Jako podklady pro bakalářskou práci využiji publikace knižní podoby od autorů zabývajících se dlouhodobě danou či podobnou tematikou a dále chci použít inspirativní internetové zdroje, které mi dopomohou ucelit veškeré poznatky pro tvorbu práce a zároveň tak doplnit i hlavní zdroje.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DIVÁCKÉ NÁSILÍ

1.1 Obecná charakteristika

Pro pojem divácké násilí není vžita přesná definice. Většinou je tak označováno násilné nebo nebezpečné chování diváků v souvislosti se sportovními zápasy. Nejčtenější případy diváckého násilí se odehrávají v prostorech stadionů, v jejich bezprostřední blízkosti, v ulicích, na nádražích, v restauračních zařízeních nebo na trasách přesunu fanoušků. Pojem divácké násilí charakterizuje zejména takové násilí, které je plánováno, má opakovaný či manifestační charakter a je realizováno relativně ohraničenou skupinou osob, jejichž jednotícím znakem je sounáležitost s určitým klubem či národním týmem. Pod tento pojem rovněž spadají i další formy rizikového chování, jako jsou rasistické urážky, používání extremistické symboliky či chování ohrožující bezpečnost ostatních diváků, hráčů a rozhodčích, například házení předmětů na hrací plochu.

1.2 Historie diváckého násilí

Diváctví a s ním související divácké násilí má podobně jako samotný sport svoji dlouhou historii. Neodmyslitelně tedy tyto pojmy patří k sobě, neboť sport či jiné formy závodění byly a zvláště i v dnešní době jsou vzhledem k záměrům sportovních klubů zaměřeny především na diváckou obec.

Původ diváckého násilí můžeme nalézt již v dávné historii, kdy se v dobách starověku objevily první známky projevu násilí, krutosti a agrese spojované s průběhem sportovních akcí. Tehdy sloužily veřejné hry a závody pro početnou masu diváků, jako forma zábavy v podobě strhující a napínavé podívané, která mnohdy přerůstala i do násilného projevu přihlížejících diváků. Diváctví a jeho negativní projevy byli vždy silně spjaty s konáním různých sportovních akcí. Tento fakt je zřejmý už od dob konání gladiátorských her, tedy od roku 264 př. n. l. do roku 404 n. l., kde předváděná podívaná na nelítostné souboje obsahovala ve značném množství prvky násilí či brutality a ovlivňovala v tomto smyslu i diváky.

Jinou skutečností spjatou s negativními projevy sportovního obecnstva je historické doložení z dob pozdního starověku, kdy roku 532 n. l., na počátku vlády byzantského císaře Justiniána I. proběhlo mohutného „povstání Niká“ v Konstantinopoli (dnešní Istanbul). Povstání je nazýváno podle hesla povstalců Niká! (Zvítěz!). Existují různá přesvědčení o příčinách vzniku tohoto povstání, a to jak politická, tak i sociální či náboženská. Nicméně za jednu z hlavních příčin je považován důsledek vandalismu příznivců Modrých a Zelených frakcí při vozatajských závodech během let 491 až 532 n. l., kdy vlivem diváků došlo několikrát k zapálení konstantinopolského cirku - hipodromu, což mělo v roce 532 n. l. za následek vyvrcholení celého povstání. Tehdy se násilnosti diváků rozšířily z hipodromu do samotného města a jejich reakce přerostly v politicky motivované povstání, které se pomalu vymykalo vládní kontrole. Vše skončilo tragicky po třech dnech bojů na podnět císařovny Theodory a zásahu císařské gardy, jež většinu rabujících povstalců obklíčila v areálu hipodromu, kde pak byli povstalci zmasakrováni. Bilance nepokojů byla hrozivá, téměř 30 000 zmařených životů a bezmála jedna třetina zničeného hlavního města Byzantské říše. I když není zcela zřejmé, jaké příčiny nejvíce podnítily tyto výtržnosti, můžeme konstatovat, že tato historická událost je jednou z prvních dokumentovaných akcí, při které negativní divácké projevy bezprostředně vyústily do závažných celospolečenských akcí. Samotné divácké násilí má tedy historii dlouhou již několik století.

Jiné historické důkazy diváckých násilností můžeme najít ve středověké Evropě. V průběhu 12. století se zde konaly rytířské turnaje, jejichž prvotním účelem bylo připravit rytíře k bojeschopnosti, a tak neměly výrazně herní formu. Proto se v počátcích konaly tyto turnaje bez přítomnosti diváků. Vše se postupně měnilo s narůstajícím významem těchto turnajů, které sloužily jako prostředek zábavy a podívané pro stále širší diváckou obec. Diváci se nakonec stali nepostradatelnou součástí rytířských turnajů a samotné turnaje významnou společenskou událostí. Smith (1983) uvádí, že i během středověkých rytířských turnajů docházelo k negativním diváckým odezvám. Například v roce 1274 bylo při turnaji v Chalonu usmrceno několik lidí při diváckých výtržnostech. Zvládnutí a kontrola diváků byly závažným problémem. Negativní reakce diváků v tomto období však nikdy nenabýly takových rozměrů, jako tomu bylo při diváckých projevech ve starověku.

Vedle těchto rytířských turnajů se stále více prosazovaly hry s výrazným sportovním charakterem. Začaly se například objevovat i míčové hry, které se postupně stávaly velmi oblíbenou formou zábavy městského obyvatelstva ve středověku. Zejména na anglickém území byla nejrozšířenější hra, při níž byl míč kopán nohou - foot ball. Vznik této hry je opředen řadou mýtů a hypotéz, z nichž jedna tvrdí, že fotbal do Anglie přinesli římsí legionáři. Jiná z hypotéz zase zastává názor, že to byli právě Vikingové, kteří se vylodili na anglickém pobřeží, vyplnili zemi a zabili mnoho jejich obyvatel, s jejichž uřezanými hlavami hráli při návratu ke svým lodím fotbal.

Ve Francii se objevily zprávy o existenci fotbalu již ve 12. století. Ve stejném období tvořil fotbal pevný činitel v životech anglických obyvatel převážně městských aglomerací. Fotbal ve své původní podobě zahrnoval pouze irelevantní a nezávažné střety mezi mladými lidmi z blízkých oblastí, kteří si takto vyřizovali spory o pozemky, samotný míč zde představoval téměř bezpředmětnou roli. Hrál se převážně ve městech a na vesnicích, kde zaujetí aktérů her i jejich příznivců bylo značné. Projevy zúčastněných přesahovaly míru akceptovatelnosti, a proto bylo provozování her vlivem přílišného hluku, nadměrného požívání alkoholu, ničení majetku a častých konfliktů diváků úředně potlačováno. Příkladem toho je rok 1314 a 1315, kdy se král Edward II. snažil fotbal definitivně zakázat pro velké množství rvaček a nepokojů spojených s tímto sportem. V podobných opatřeních ho následovali i pozdější panovníci, omezení se tehdy vztahovala k městům Leicester, Perth, Londýn a Manchester. I přes tyto opakované zákazy však násilí dále pokračovalo, což ukazuje na oblibu této hry i nepokojů s ní souvisejících.

Fotbal získal popularitu i v jiných evropských zemích, například v Německu byl nazýván knappen. Olivová (1979) popisuje, že koncem období 15. století se na území Itálie stala oblíbenou zábavou tzv. „florentská kopaná“. Tato hra původem z Toskánska měla název Calcio, přesněji pak Calcio storico Fiorentino a její domnělé kořeny můžeme nalézt již ve starověké římské hře Harpastum. Rozkvět Calcio se pak traduje k 16. století. Podle dochovaných záznamů je hra spjata s jarními florentskými slavnostmi, kde se vlivem obnovené tradice hraje dodnes. Hra se složitými pravidly, na které se jen těžko dohlíželo, a ve které bylo dovoleno prakticky vše, zahrnovala skupiny po 27 hráčích, kteří mohli používat jak nohy, tak i ruce k odehrání míče. Cílem bylo donesení míče do určeného pole, za koncovou čarou soupeře či do jeho branky. Podobně jako dnešní fotbal se hrála na kterémkoliv volném prostranství, časem se stala zábavou místní šlechty, jež se ke kláním

scházela oblečena do vznešených a nákladných rób. Ačkoliv hra svojí tvrdostí a brutalitou spíše připomíná dnešní ragby, je považovaná za předchůdce fotbalu. Přívrženci této historické a populární hry i jednotlivých mužstev reprezentujících čtyři městské čtvrti Florencie a zároveň i čtyři živly - oheň, vodu, zemi, vzduch, projevovali své nadšení co nejhlučněji a mnohdy opilí vyvolávali výtržnosti. Mužstvo, které prohrálo, muselo sklonit vlajku, s níž k zápasu nastoupilo. Častým jevem pak bylo, že mu ji diváci v návalu fanatismu potrhali.

Až po několika stoletích se procesem urbanizace a industrializace v 19. století dostal fotbal do mírnějších forem. Se vznikem fotbalové asociace (Football Association) v roce 1863, která definovala fotbalu pevná pravidla, se z tohoto neurvalého sportu postupně stala moderní a oblíbená hra i mezi obyčejnými lidmi. S takto regulovanými pravidly byla hra na přelomu 19. a 20. století exportována z Anglie na evropský kontinent a hrála podstatnou roli v oblasti politického soupeření.

V novodobé historii jsou například dochovány zprávy, jež uvádějí, že na přelomu 19. a 20. století v Anglii přišlo navštívit různá sportovní odvětví až několik desítek tisíc diváků. Například koňské dostihy navštívilo mnohdy 10 000 - 15 000 diváků. Jejich reakce na průběh a výsledky dostihů byly tak bouřlivé, že bylo nezbytné najímat boxery k ochraně koní i jejich majitelů (Vamplew 1980). Ani zápasy v kriketu neprobíhaly vždy ve zcela klidném prostředí. V roce 1907 při zápase Middlesex - Lancashire vtrhli diváci, nespokojení s průběhem hry, na hřiště, kde vytrhali trávník a ničili sportoviště [2].

Nicméně byly to právě fotbalové stadiony, které se pomalu stávaly synonymem pro nejčastěji se vyskytující bouřlivé divácké prostředí. Jejich návštěvnost činila v roce 1893 při finálovém utkání fotbalového poháru anglické fotbalové asociace (FA Cup) až 45 000 diváků a průměr se v následujících letech stále zvyšoval. Pořadatelé se zde potýkali s velkými problémy při zvládnutí početných diváckých mas a mnohdy ani spolupráce s policií nebyla dostačující. Výsledkem těchto diváckých nepokojů bylo, že v letech 1895 až 1897 anglická fotbalová asociace byla nucena uzavřít 21 hřišť a napomínala dalších 23 klubů pro nesportovní chování diváků.

Oproti tomu se v meziválečném období objevily jen ojedinělé násilné incidenty, jež jsou odůvodněny jednak samotnými politickými aspekty, ale i vysokým počtem žen, které navštěvovaly fotbalové zápasy. Toto období je charakterizováno poklesem davových

násilností a neslušného chování. Poválečná éra kopané zaznamenala nebývalý vzestup zájmu o tento sport v podobě rekordních návštěv i vzrůst uskutečněných incidentů.

V 50. letech sebou přinesla i negativní rysy, jimiž byly vysoké počty skupin dělnické mládeže bez jasného životního ukotvení a perspektiv, které se výrazně podílely na vzniku dalšího fotbalového chuligánství. V počátku této etapy se však ještě nedá hovořit o pravém fotbalovém chuligánství, protože chyběla organizovanost a strukturovanost těchto chuligánských skupin. Jako ilustraci je možné uvést období během let 1946 až 1960, kdy se britská fotbalová asociace musela zabývat 13 případy špatného chování publika a v následujících šesti letech se tento počet dokonce zdvojnásobil (Smith 1983). Tato skutečnost se později přenesla i do 60. a 70. let 20. století.

Období 60. let můžeme tedy považovat za počátek vzrůstajícího nebezpečí a zvyšujících se výtržností fotbalového obecnstva. Některé reakce publika začaly být promyšlené a často končily střety mezi jednotlivými skupinami fanoušků. Dochází k prvním obětem na životech v důsledku bitek mezi skupinami diváků. S počátkem 20. století bylo již zaznamenáno několik úmrtí z řad diváků sledujících oblíbené hry, ale tyto ztráty na životech byly zapříčiněny hlavně nevyhovujícím stavem tribun stadionů či požáry v jejich prostorech během utkání. Jednalo se již o 14 podobných událostí tohoto typu, kterými byla britská kopaná v dosavadním průběhu tohoto století poznamenána. Například mezi první dokumentované případy patří zřícení tribun v Glasgowě - Ibrox Parku v roce 1902, kde tehdy zahynulo 25 diváků a dalších 517 jich utrpělo zranění v důsledku přímé katastrofy nebo následné paniky, jež propukla mezi diváky.

Přibližně v polovině 60. let se však začal rozmáhat závažný trend v podobě narůstajícího násilí a vzájemných potyček či bitek diváků v hledišti stadionů, v jejichž důsledku přišlo nemálo z nich o život. Pro názorný příklad lze uvést hned několik a to z hlediska dlouhodobé historie diváckého násilí, nedávných tragických mezníků, které se staly převážně při fotbalových střetnutích nejen v Evropě.

V květnu roku 1964 se v peruánském hlavním městě Limě stalo jedno z největších neštěstí v historii kopané vůbec. V průběhu kvalifikačního utkání o postup na olympijské hry (OH) mezi domácím týmem Peru a hostujícím týmem Argentiny i po jeho skončení probíhaly silné divácké projevy a bitky. Ty byly jednak způsobeny divokou jihoamerickou rivalitou, ale hlavně neuznaným gólem v neprospěch domácího týmu pouhé dvě minuty

před koncem utkání, kdy se příznivci peruánského týmu cítili popuzeni a rozhořeni. Gól by totiž znamenal vyrovnání a tím i postup Peruánců na olympijské hry do Tokia. Dvojice peruánských fandů tehdy pronikla na hřiště a napadla rozhodčího. Vzápětí je v invazi na hrací plochu následovaly stovky dalších. Pouhá čtyřicítka policistů pochopitelně nemohla situaci zvládnout a jimi použitý slzný plyn proti rozvášněnému davu způsobil ještě větší zmatek. Tisíce fanoušků, kteří se najednou snažili opustit tribuny, narazily na zamčené brány. Přestože se jim nakonec podařilo prolomit oplocení, stovky lidí byly ušlapány a umačkány. Nepokoje se přenesly i mimo stadion, několik okolních domů i automobilů lehlo popelem a rozvášněný dav pokračoval v ničivé cestě městem. Při této historicky nejhorší fotbalové katastrofě spojované s diváckým násilím našlo smrt 318 fanoušků a přes 500 jich bylo zraněno [26]. Mnoho podobných tragédií tohoto období je spojeno i s násilnými incidenty v Africe.

Risy fotbalového násilí se v jiných evropských zemích rozšířily v průběhu 70. let vlivem působení anglických týmů v pohárových soutěžích. Podobně jako v Británii byly i v ostatních státech evropského kontinentu spouštěcími faktory násilí nadměrná konzumace alkoholu, projevy rasismu, xenofobie, nacionalismu a šovinismu. Anglickým fanouškům se přičítá i průlom v oblasti diváckého násilí na mezinárodní scéně. Jejich výjezdy do zahraničí často znamenaly zesílená bezpečnostní opatření, organizovanost a strukturovanost gangů se stávala preciznější. Agresivnost chování evropských fanoušků přinášela hrůzné následky.

Dějištěm největší tragédie v historii evropského sportovního diváctví je Heysel Stadium v Bruselu (dnes Stadion krále Baudouina). V roce 1985 před zahájením finálového utkání Poháru mistrů evropských zemí (PMEZ) v kopané zde došlo k rozsáhlým střetům mezi fanoušky týmů Liverpool FC a Juventus Turín, které se proměnily v masakr. Zápas se hrál na tehdejší Heysel stadium, který byl v té době ve velmi nevyhovujícím stavu. Vše bylo podpořeno chybou organizátorů, kteří umístili tábory fanoušků do vzájemně sousedících sektorů. Liverpoolští rowdies posilnění alkoholem před zápasem prolomili plot a zaútočili na provokující turínské protějšky (tifosi). Ti se bránili únikem, ale v cestě jim stála zeď, která neočekávanému náporu lidských těl neodolala. Bitky se přenesly i na hrací plochu, kde následovaly střety s policejními oddíly. Skandální a šokující řádění běsnících fanoušků, kteří proti sobě neváhali použít, nože, tyče, láhve, obušky, kusy betonu chátrajícího stadionu i střelné zbraně, vyústilo ve smutnou tragickou událost mající

za následek 39 obětí, převážně Italů a dalších 400 lidí těžce, středně, nebo lehce zraněných. I přes tuto tragédii se utkání nakonec odehrálo pro převládající obavy z dalších možných katastrof plynoucích ze zrušeného zápasu. S odstupem času se však mluví o tom, že se zápas vůbec odehrát neměl. Anglické kluby dostaly zákaz působení v evropských pohárech po dobu 5 let, Liverpool po dobu 10 let. Tento trest mu byl ale nakonec snižen na 6 let [22].

Tato exploze násilí mezi fotbalovými diváky na sebe upoutala pozornost nejen sportovních institucí, ale i společenských a politických orgánů. V řadě zemí se problematika násilných akcí sportovních diváků stala celospolečenským tématem k řešení i na vědecké úrovni. Téhož roku se divácké násilí výrazně projevilo i v tehdejší Československu. Několik týdnů po bruselské tragédii byl zcela zdemolován rychlík spartánskými příznivci při návratu z utkání v Banské Bystrici, hodnota škod byla několika set tisícová. Viníci byli potrestáni a bezpečnostní složky se začaly novým fenoménem intenzivně zabývat.

I když jsou násilné akce v hledištích nejčastěji spojovány s fotbalovými diváky, můžeme tento trend pozorovat i při jiných sportovních odvětvích. Jde zejména o hokejová utkání, basketbal, házenou či jiné podobné sporty, které jsou z hlediska prostředí, kde se odehrávají optimálním a příhodným místem pro vytváření podmínek anonymity jedince v diváckém publiku. Proto se také násilné akce sportovních diváků staly během posledních desítek let dominujícím problémem spojovaným se sportovním diváctvím.

Za současně nejnebezpečnější fotbalové fanoušky v Evropě lze považovat hlavně příznivce Polska, Turecka, balkánských zemí - Srbska, Bulharska, Rumunska, Řecka a dále Ruska, Itálie, Chorvatska, Francie a Holandska, jež se nechvalně projevují při různých incidentech, po kterých dochází ke ztrátám na životech.

2 LEGISLATIVNÍ NÁSTROJE EVROPSKÉHO SPOLEČENSTVÍ A VYBRANÝCH EVROPSKÝCH ZEMÍ V BOJI S FOTBALOVÝM NÁSILÍM

2.1 Legislativní opatření

Politická činitelé jednotlivých evropských zemí přistupují k problematice fotbalového násilí zcela odlišně. Zejména západní evropské země po vzoru Velké Británie disponují speciální legislativou a efektivněji nastaveným systémem, jehož pomocí se snaží eliminovat negativní projevy fotbalových chuligánů. Výjimku však netvoří ani některé země střední Evropy jako je Slovensko či Maďarsko, které rovněž přijaly potřebné zákony k řešení této problematiky.

V České republice se stále objevují výzvy k přijetí nového zákona, který by danou oblast upravoval, ale doposud se vše odvíjí v rovině úvah a spekulací. I navzdory mnohých apelací ze stran vysokých činitelů pohybujících se dlouhodobě v této sféře se situaci nedaří změnit. Ministerstvo vnitra se domnívá, že v případě ČR existuje dostatek legislativních i jiných nástrojů, kterými lze postihnout případy diváckého násilí. Země, jako je Česká republika, které doposud podobné zákony nepřijaly, se mimo vlastní legislativu mohou dále opírat o různé evropské normy a doporučení. Kromě policejních a justičních orgánů se v EU na poskytování preventivních opatření v oblasti fotbalového násilí a projevů rasové nesnášenlivosti výrazně podílejí i nevládní organizace jako jsou UEFA a FIFA. Ty se například ve spolupráci s nevládní sítí FARE (Football Against Racism in Europe) přislíbily Evropskému parlamentu nekompromisním postupem proti fotbalovým klubům, které na svých stadionech tolerují projevy násilí a rasismu.

Hlavní prioritou všech představitelů vládních i nevládních organizací, ale i široké veřejnosti je snaha zachovat sportu důstojnost a zásady fair play, při kterých se negativní projevy násilí a rasismu nebudou moci uplatnit. Protichuligánská politika těchto organizací se snaží působit na několika úrovních, podle toho ji pak můžeme rozdělit na lokální, celostátní, evropskou a globální.

2.2 Legislativa EU

2.2.1 Doporučení Rady Evropské unie (2007/C 314/02)

Základním a prvořadým legislativním nástrojem EU z hlediska zajišťování veřejného pořádku při politických, sportovních, společenských, kulturních či jiných akcích je doporučení rady Evropské unie (2007/C 314/02) ze dne 6. prosince 2007, ke kterému se vztahuje příloha ve formě příručky pro policejní a bezpečnostní orgány týkající se spolupráce při významných akcích mezinárodního rozměru. Rada Evropské unie ve svém doporučení apeluje na členské státy, aby zlepšily zejména praktickou spolupráci a sdílení informací mezi příslušnými orgány, s cílem zajistit veřejnou bezpečnost během významných akcí mezinárodního rozměru konaných v členských státech evropské unie. Mimo jiné také nabádá členské státy, aby příloženou příručku měli k dispozici příslušné orgány.

Příručka vztahující se k dokumentu Rady EU se zabývá různými specifiky a to v širokém spektru bezpečnostních opatření spojených s rozsáhlými druhy akcí. Jejím účelem je sloužit jako praktický nástroj poskytující pokyny a podněty donucovacím orgánům v Evropě odpovědným za bezpečnost při významných akcích mezinárodního rozměru. Příručka se v jednotlivých částech zejména zabývá:

- a) *základními zásadami* při prosazování veřejného pořádku se snahou zajistit v plné míře dodržování lidských práv a úsilím předcházet rušivému vlivu osob nebo skupin, jejichž cílem mohou být násilné akce nebo jiné trestné činy,
- b) *správou a výměnou informací* mezi příslušnými orgány, jenž zahrnuje stálá a dočasná kontaktní místa pro spolupráci v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti při společenských akcích,
- c) *posouzením hrozeb a analýzou rizik*, zejména včasným a konkrétním posouzením hrozeb, jímž je mezinárodní akce vystavena. Měla by být vypracována analýza rizik zabývající se sběrem, hodnocením a šířením důležitých informací pro bezpečnost související s konkrétní akcí a podle potřeby by v určitém časovém horizontu před

příslušnou akcí mělo být vypracováno aktualizované posouzení hrozeb nebo analýz rizik,

- d) *řízením akcí* pomocí jasně stanovených úkolů zúčastněných orgánů a s přispěním návrhů celkových operativních plánů, na jejichž základě jsou vypracovány všechny další podrobné plány,
- e) *udržováním veřejného pořádku a bezpečnosti* v souladu se základními zásadami a jasně stanovenou obecnou politikou policie, která by měla zahrnovat zejména záruku ochrany pokojných demonstrací, omezení nepokojů či větších výtržností nebo jejich předcházení, koncentraci na seskupení, jež plánuje vyvolání nepokojů, spolupráci s jinými členskými státy, třetími zeměmi, institucemi EU a mezinárodními institucemi, harmonizaci policejní práce při pořádání více než jedné akce na území daného členského státu, iniciaci dialogů s jednotlivci, skupinami, místními orgány, příslušnými službami v oblasti infrastruktury, místním obyvatelstvem či jinými klíčovými činiteli, vytvoření komunikačních kanálů mezi příslušnými orgány a různými organizacemi, občanskými sdruženími a zástupci demonstrantů, oblast boje s trestnou činností a v neposlední řadě také sdílení informací a zpráv o možných teroristických hrozbách,
- f) *operativní podporou a spoluprací s jinými členskými státy* včetně působení styčných důstojníků a pozorovatelů v zahraničí. Operativní podpora rovněž obsahuje finanční ujednání a vybavení pro zahraniční pracovníky, komunikační plány zajišťující odpovídající tok informací mezi policejními orgány a jinými službami nebo spolupráci členských států v hraničních regionech,
- g) *mediálními strategiemi* zajišťující přesné a včasné mediální pokrytí mezinárodních akcí sdělovacími prostředky, kterým by měla být poskytnuta nejvyšší možná míra svobodného vyjádření názorů,
- h) *pokyny, odbornou přípravou a výcvikem*, jejichž prostřednictvím se mohou jednotliví činitelé, týmy, organizace a země připravit na mezinárodní akce. Významnou roli při vypracovávání, návrhu a využití pokynů, odborné přípravy a výcviku hraje Evropská policejní akademie (EPA),

- i) *hodnocením činností* v oblasti bezpečnosti během akce a dalších významných faktorů. Pořadající stát by měl sestavit hodnotící zprávu a to co nejdříve po skončení akce. Po akci by měla být uspořádána porada a měla by být vypracována obecná hodnotící zpráva týkající se důležitých bezpečnostních aspektů. Ve zprávě by mělo být zvláště zmíněno narušení veřejného pořádku, nebo že k němu nedošlo, teroristické hrozby a incidenty, trestné činy, zúčastněné skupiny a získaná ponaučení, která by měla tvořit základ pro další zpracování pokynů, odborné přípravy a výcviku. Zpráva by měla být šířena prostřednictvím kontaktního místa pro akci. Za účelem sdílení zkušeností a osvědčených postupů by se mělo v případě potřeby konat setkání odborníků, které uspořádá příslušná pracovní skupina Rady,
- j) *dalšími jednotlivými přílohami* tj. jednotný formulář žádosti pro styčné důstojníky nebo pracovníky k poskytování jiných druhů operativní kontroly (příloha A), analýza rizik souvisejících s možnými demonstranty a jinými seskupeními (příloha B), jednotný formulář pro výměnu informací o jednotlivcích představujících teroristickou hrozbu (příloha C), jednotný formulář pro výměnu informací o skupinách představujících teroristickou hrozbu (příloha D), referenční dokumenty a příloha F se stálými kontaktními místy pro oblast veřejného pořádku.

2.2.2 Evropská úmluva o diváckém násilí a neslušném chování při sportovních událostech a zvláště při fotbalových zápasech

Dne 19. srpna 1985 byla ve Štrasburku přijata Evropská úmluva o diváckém násilí a neslušném chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech. Pro Českou republiku se tato úmluva stala závaznou k 1. 6. 1995. Parlament České republiky tuto úmluvu však neratifikoval, a proto se neřadí mezi mezinárodní smlouvy, které mají přednost před zákonem.

Stálý výbor Evropské úmluvy se zabývá dalšími různými doporučeními vedoucích ke snižování rizik diváckého násilí, zvláště pak doporučením o prodeji a konzumaci alkoholu či doporučením k policejní spolupráci. Otázkami rasismu se zabývá Rezoluce o

předcházení rasismu, xenofobii a intoleranci ve sportu z roku 2000. Od roku 1994 je činná Evropská komise proti rasismu a intoleranci jako poradní orgán Rady Evropy.

Usnesením vlády č. 27 ze dne 11. ledna 1995 k návrhu na přístup České republiky k Evropské úmluvě k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech bylo ministru vnitra uloženo, aby ustavil Koordinační komisi. Na základě tohoto usnesení vlády byla uzavřena Dohoda o zřízení Koordinační komise k problematice diváckého násilí a nevhodného chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech mezi Ministerstvem vnitra a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy [28]. Doba trvání této dohody byla po podpisu obou stran stanovena na neurčitou. Koordinační komise je tak pověřena koordinací postupů v boji proti diváckému násilí a nevhodnému chování na fotbalových zápasech. Koordinační komise se skládá z 8 členů, z nichž 6 zastupuje resort Ministerstva vnitra a 2 resort Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. K jednáním Koordinační komise jsou jako hosté přizváni zástupci Českomoravského fotbalového svazu, Asociace profesionálních klubů ledního hokeje a experti na danou problematiku [28]. K činnosti komise patří zejména:

- koordinace činnosti smluvních stran v oblasti dodržování Úmluvy v České republice,
- spolupráce s občanskými sdruženími, zejména z oblasti tělovýchovy a sportu, dále pak hromadnými sdělovacími prostředky za účelem eliminace diváckého násilí,
- iniciace preventivní, výchovné a informační činnosti,
- podpora výchovných, informačních a výzkumných programů, mající za cíl snížit a eliminovat divácké násilí,
- monitoring situace v oblasti diváckého násilí a nevhodného chování diváků při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech,
- každoroční zpracovávání národní zprávy pro Stálý výbor,
- spolupráce prostřednictvím svého zástupce ve Stálém výboru s koordinačními orgány smluvních stran Úmluvy.

Legislativa v ČR

2.2.3 Trestné činy a přestupky

V České republice je problematika diváckého násilí upravena obecně závaznými předpisy, zvláštní zákon k tomu však neexistuje. Pro řešení jednotlivých trestných činů, přestupků a jiných deliktů se využívá trestní zákoník č. 40/2009 Sb. a zákon České národní rady o přestupcích č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Nezastupitelnou roli mají při řešení problematiky diváckého násilí především níže uvedení aktéři:

- Českomoravský fotbalový svaz (ČMFS),
- jednotlivé fotbalové kluby spolupracující s SBS,
- Ministerstvo vnitra České republiky (MVČR) a Policie ČR,
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT),
- Svaz měst a obcí (SMO).

Všechny tyto subjekty mají rozdělené role při zajišťování bezpečnosti na utkáních jednotlivých soutěží v ČR. Ministerstvo vnitra a Policie ČR mají rovněž v rámci České republiky odpovědnost za mezinárodní spolupráci, která probíhá jednak na dlouhodobé bázi vyplývající ze závazků ČR v Radě Evropy a Radě EU, a jednak při zajišťování bezpečnosti na mezinárodních utkáních [12].

Pokud se jedná o fotbalové kluby a soukromé bezpečnostní služby je jejich úloha v oblasti zabezpečení stadionů neméně důležitá, ne-li vůbec nejdůležitější. Je ovšem zapotřebí změnit postoje klubů k financování bezpečnosti na svých stadionech. Většinou jsou kluby pasivními činiteli z celého řetězce účastníků boje proti problematice chuligánství a zpravidla nechtějí uvolnit finance na zaplacení kvalitních agentur. Proto můžeme v hledištích stadionů vidět většinu pořadatelů bez jakýchkoli zkušeností nebo naopak pořadatele s příliš vysokým věkem pro výkon tohoto povolání.

Nejčastější trestné činy při konání společenských akcí	
Trestné činy proti zdraví	Těžké ublížení na zdraví (§ 145) Ublížení na zdraví (§146)
Trestné činy ohrožující život neb zdraví	Rvačka (§ 158)
Trestné činy proti výkonu pravomoci orgánu veřejné moci a úřední osoby	Násilí proti úřední osobě (§ 325) Vyhrůžování s cílem působit na úřední osobu (§ 326)
Trestné činy narušující soužití lidí	Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352) Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob (§ 355) Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobody (§ 356)
Jiná rušení veřejného pořádku	Výtržnictví (§ 358) Opilství (§ 360)
Některé další formy trestné činnosti	Podněcování k trestnému činu (§ 364)
Trestné činy proti lidskosti	Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka (§ 403) Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka (§ 404)
Nejčastější přestupky proti veřejnému pořádku při konání společenských akcí	
Přestupky proti veřejnému pořádku	Přestupky proti občanskému soužití (§ 49) Přestupky proti majetku (§ 50)

Tabulka č. 1: Výčet nejčastějších trestných činů a přestupků při sportovních akcích

2.2.4 Spolupráce mezi Českomoravským fotbalovým svazem a Policií ČR

Soutěžní utkání v České republice řídí Českomoravský fotbalový svaz (ČMFS). Českomoravský fotbalový svaz je občanské sdružení vzniklé na základě zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů [12].

Základním a prvořadým dokumentem pro pořádání fotbalových utkání je soutěžní řád fotbalu, vydaný ČMFS, který obsahuje ustanovení o pořadatelské službě, výkonu její činnosti, povinnosti klubů, průběh soutěžních utkání, apod. Ostatní právní akty, jako jsou disciplinární řád, registrační řád, statut smírčí komise či další akty se vztahují k vnitřní činnosti orgánů ČMFS. Spolupráce mezi Policií České republiky a Českomoravským fotbalovým svazem v problematice diváckého násilí je upravena smluvně [12].

V roce 1995 byla uzavřena Dohoda mezi Policejním prezidiem ČR a Českomoravským fotbalovým svazem o vzájemné spolupráci při zajišťování veřejného pořádku, ochraně bezpečnosti osob a majetku při fotbalových utkáních, jejíž platnost byla každoročně prolongována.

V březnu 2005 bylo podepsáno Organizační ujednání mezi Českomoravským fotbalovým svazem a Policií České republiky, které nahradilo dosavadní dohodu z roku 1995. Nové organizační ujednání jasně vymezovalo úkoly jednotlivých účastníků k zabránění projevů diváckého násilí. Konkrétně také upravovalo i činnost Českomoravského fotbalového svazu a fotbalových klubů, činnost policie, spolupráci pořadatelské služby a Policie ČR, odborný výcvik a činnost členů pořadatelské služby, spolupráci s některými dalšími subjekty a stanovovalo rovněž zásady jednotné mediální politiky Českomoravského fotbalového svazu, fotbalových klubů a Policie ČR. Jeho součástí bylo i místní ujednání mezi Policií České republiky, Českomoravským fotbalovým svazem, fotbalovými kluby a obcemi. Organizační ujednání lépe než předchozí dohoda identifikovalo náplň činnosti a konkrétní formu součinnosti mezi zainteresovanými subjekty, zejména Policií ČR, Českomoravským fotbalovým svazem, fotbalovými kluby a jejich pořadatelskou službou či obcemi.

V únoru roku 2009 byla podepsána další dohoda mezi Českomoravským fotbalovým svazem a Policií České republiky, která ruší stávající organizační ujednání a zůstává současně v platnosti. Podepsaná dohoda vymezuje zásady a formy spolupráce Policie ČR a fotbalového svazu při konání mezinárodních fotbalových utkání a fotbalových utkání v rámci ČMFS. Dále vyjmenovává požadavky na stavebně-technické vybavení stadionů či upravuje odborný výcvik a činnost pořadatelské služby.

Tato dohoda reaguje i na změnu některých zákonů v souvislosti s přijetím nového zákona o Polici ČR s účinností od 1. 1. 2009. V tomto případě se jedná o změnu zákona o podpoře sportu, ve kterém jsou stanoveny povinnosti provozovatele sportovního zařízení. Zejména se jedná o povinnost vydat a zveřejnit návštěvní řád, ve kterém vlastník sportovního zařízení stanoví pravidla pro vstup návštěvníků do sportovního zařízení, pravidla chování návštěvníků a osob vykonávajících pořadatelskou službu. Teprve v případech, kdy bude závažným způsobem ohrožena bezpečnost osob či majetek a vlastník svými silami nedokáže obnovit pokojný stav, je povinen přerušit nebo ukončit utkání a požádat o spolupráci Polici ČR [35].

Podepsání dokumentu rovněž koresponduje s reformou Policie ČR a to zejména v odbourání nepolicejních činností. Policie ČR tak přestává suplovat práci pořadatelské služby při fotbalových utkáních. Do prostoru stadionu policisté vejdou jen v případech, kdy vlastník sportovního zařízení sám nedokáže sjednat pořádek. To však neznamená, že policie ze stadionů zmizí úplně. Při fotbalových utkáních budou v ochozech přítomni specialisté na problematiku diváckého násilí, tzv. „spotteři“. Navíc při konání rizikového utkání bude Policie ČR nadále zajišťovat bezpečnost osob a majetku v rámci doprovodů příznivců sportovních mužstev a dalších osob do místa utkání a zpět. Policie bude rovněž předávat bezpečnostnímu pracovníkovi klubu informace a požadavky potřebné pro předcházení a řešení diváckého násilí pořadatelskou službou a to jak před zápasem, v jeho průběhu, tak i po něm a rovněž se bude podílet na školení pořadatelské služby [35].

2.2.5 Živnostenský zákon

S účinností od 1. 1. 2009 byla zákonem č. 274/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky, provedena změna živnostenského zákona [30]. Důsledkem této změny dochází k rozdělení dosavadní koncesované živnosti *Ostraha majetku a osob a služby soukromých detektivů* na dvě samostatné koncesované živnosti *Ostraha majetku a osob* a *Služby soukromých detektivů*. V § 6a odstavci 1 a 2 živnostenského zákona jsou definovány obě koncesované živnosti:

- „Koncesovaná živnost ostraha majetku a osob zahrnuje poskytování služeb spojených s ostrahou a ochranou nemovitého a movitého majetku, ostrahou při přepravě peněz a jejich zpracování, cenností či jiného majetku, ochranou osob a právních zájmů, zajišťováním pořádku v místech konání veřejných shromáždění, slavností, sportovních podniků nebo lidových zábav podle pokynů objednatele, vyhodnocováním bezpečnostních rizik a provozováním centrálních pultů ochrany“.
- „Koncesovaná živnost služby soukromých detektivů zahrnuje poskytování služby spojené s hledáním majetku a osob, zjišťováním skutečností, které mohou sloužit jako důkazní prostředky v řízení před soudem nebo správním orgánem, získáváním informací týkajících se fyzických nebo právnických osob nebo jejich majetkových poměrů, získáváním informací v souvislosti s vymáháním pohledávek, vyhledáváním protiprávních jednání ohrožujících obchodní tajemství, sběr dat a jejich vyhodnocování pro subjekty, které prokáží právní zájem.“

Živnostenský zákon nově stanovuje povinnost podnikatelům provozujícím uvedené koncesované živnosti, aby tyto činnosti vykonávali zaměstnanci odborně a zdravotně způsobilí. Zákon stanovuje povinnosti i pro živnost *Poskytování technických služeb k ochraně majetku a osob*. Podmínky pro získání odborné způsobilosti pro uvedené živnosti, způsob provádění a obsahovou náplň zkoušky, kterou lze prokázat odbornou způsobilost, jsou stanoveny Vyhláškou Ministerstva vnitra č. 16/2009 Sb., o obsahu a rozsahu kvalifikace pro výkon fyzické ostrahy a služby soukromého detektiva.

Pro výkon specifické bezpečnostní činnosti využívají bezpečnostní pracovníci potřebné technické prostředky, které se člení do několika skupin:

- a) *zabezpečovací prostředky* - zde lze například zařadit systémy EZS, CCTV, systém vstupní kontroly apod.,
- b) *věcné (obránné) prostředky* - do této skupiny řadíme distanční tyče neboli tomfy, plynové, slzné, pepřové spreje, pouta, elektrické paralyzéry aj.
- c) *spojovací prostředky* - telefonní a faxové spojení, radiové spojení v občanském nebo profesionálním pásmu,
- d) *výstroj a výzbroj* - uniforma nebo stejnokroj, opasek, závěs na tomfu, tomfa, pouzdro na pouta s pouty, paralytický sprej, psací potřeby, osobní ochranné prostředky,
- e) *dopravní prostředky* - označené automobily logem SBS,
- f) *jiné technické prostředky* - počítače, tiskárny, trezory, speciální registry,
- g) *evidence, písemnosti* - personální karty, plán pracovních a obchodních cest.

2.2.6 Prevence

Odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra České republiky vydal v roce 2008 bezpečnostní manuál pro fotbalové kluby, ve kterém je obsažena řada oprávnění, doporučení a rad určených nejen pro fotbalové kluby, ale i pro Českomoravský fotbalový svaz k dostání svých závazků, souvisejících s pořádáním fotbalových utkání.

V úvodní části tohoto manuálu je zahrnuta oblast pořadatelských služeb a oprávnění jejich členů k udržení pořádku a bezpečnosti na stadionech. Hlavní oprávnění pořadatelů vychází z návštěvního řádu, jenž stanovuje pravidla chování fanoušků a důsledky porušení těchto pravidel. Pořadatelská služba, ostatně jako každý jiný, je například oprávněna omezit osobní svobodu osoby, která vykazuje znaky trestného činu, nebo bezprostředně poté (§ 76 odst. 2 trestního zákona), aniž by se musela obávat toho, že překračuje pravomoci běžného pořadatele.

K plnění takového oprávnění je pořadatelská služba patřičně vybavena prostředky, jako jsou pouta, vhodné místnosti apod. Rozhodující je subjektivní posouzení zasahujícího pořadatele a postačuje, když se pořadatel při vyhodnocení situace důvodně domnívá, že může jít o jednání se znaky trestného činu. Právní úprava totiž nepředpokládá, že by byl běžný občan nebo pořadatel schopný přesně kvalifikovat jednání druhých. Důležitými instituty v souvislosti s možnostmi pořadatelů zakročit proti agresorům jsou § 28 a § 29 trestního zákoníku definující pojmy krajní nouze a nutná obrana. Povinnosti pořadatelské služby jsou:

- vpouštění diváků do prostor stadionů a dohled nad nimi,
- prohlídka stadionu před zápasem a po něm,
- poskytnutí všech informací divákům ohledně organizace, infrastruktury a záchranných služeb,
- provádění kontroly příchozích diváků,
- zabránění vstupu veřejnosti do zakázaných prostor,
- pomoc divákům při hladkém a snadném vstupu na stadion a při odchodu z něj,

- poskytnutí všech relevantních informací týkajících se diváků, kteří mohou narušovat pořádek Policii ČR,
- provádění všech nezbytných opatření a vyčerpání všech existujících oprávnění před zásahem Policie ČR,
- předcházení všem situacím, které by mohly ohrozit veřejný pořádek,
- nosit fluorescenční vrchní oděv s nápisem „pořadatelská služba“ či „pořadatel“.

Členem pořadatelské služby se může stát fyzická osoba starší 18 let, která musí procházet pravidelnými školicími kurzy. Školící kurzy pořadatelů by měly především zahrnovat organizování a bezpečnostní postupy, základní platnou legislativu a nařízení, dále komunikační techniky, pozorovací a identifikační techniky, postupy při vstupních kontrolách, přístup ke konfliktům, první pomoc a požární ochranu, postupy pro evakuaci stadionů či spolupráci se záchrannými službami a Policií ČR. Do výcviku členů pořadatelských služeb lze stanovit podmínky zapojení příslušníků Policie ČR.

Zcela nejefektivnějším nástrojem pro udržení bezpečnosti uvnitř sportovních zařízení je možnost provozovatele podnit vstup do zařízení splněním požadavků zveřejněných v návštěvním řádu. Pořadatel není oprávněn zjišťovat totožnost návštěvníka, který již do prostoru stadionu vstoupil, ale může nevhodně se chovajícího návštěvníka vyvést a požádat policistu o zjištění jeho totožnosti.

V manuálu jsou také uvedeny pokyny spojené se zpracováním a ochranou osobních údajů, ke kterým se vztahuje zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů. Osobními údaji můžeme rozumět například čísla osobních průkazů, osobní údaje získané použitím kamerových systémů či biometrické údaje, které spadají do zvláštního režimu citlivých údajů.

Příručka dále pojednává o bezpečnostních standardech infrastruktury fotbalových stadionů, které si kladou minimální bezpečnostní požadavky v podobě dostatku nouzových východů a nezbytných nápisů, které by diváky k těmto východům dovedly, dále určení vnějších hranic stadionu, splnění požadavků na požární a technické předpisy, zajištění odolnosti a konstrukční stability stadionu či oddělení soupeřících skupin fanoušků, určení maximální kapacity každého sektoru anebo zřízení řídicích a zdravotních středisek.

Bezpečnostní manuál myslí i na další preventivní aktivity, jež spočívají v následujících krocích:

- přijetí preventivních sociálních a výchovných opatření pro práci s fanoušky,
- vytvoření zásad pro práci s fanoušky,
- motivace sportovních klubů k navázání užších vztahů s fanoušky,
- klubová podpora základních oficiálních fanklubů.

Při těchto preventivních opatřeních by se měly fotbalové kluby naučit orientovat na své fanoušky, osvědčený je zejména systém, kdy je jeden z funkcionářů klubu s rozhodujícím oprávněním pověřen k jednání s fanoušky, a tím je garantována klubová podpora.

2.3 Legislativa na Slovensku

Problematiku diváckého násilí na Slovensku upravuje tamní zákon č. 479/2008 Z. z., pojednávající o organizování veřejných tělovýchovných akcích, sportovních akcích a turistických akcích a o změně a doplnění některých zákonů, na kterém se usnesla Národní rada Slovenské republiky 5. 11. 2008, a který vešel v platnost 1. 12. 2008. K tomuto zákonu se dále váže Vyhláška Ministerstva vnitra Slovenské republiky č. 332/2009 Z. z., která se zabývá podrobnostmi o kamerových zabezpečovacích systémech, a jejímž účelem je ustanovit minimální technické požadavky, které musí splňovat kamerový zabezpečovací systém, aby umožnil identifikaci tváře fyzické osoby na výše uvedených akcích.

Zákon č. 479/2008 Z. z. se mimo jiné zabývá úvodním ustanovením, ve kterém definuje náležité pojmy potřebné pro další účely tohoto zákona, jimiž jsou např. veřejné tělovýchovné akce, sportovní akce, turistické akce, akce považované za přístupné veřejnosti, potřebné předcházející povolení státního orgánu v souvislosti se splněním

podmínek pro konání akce, ale i výjimky ustanovení tohoto zákona vztahující se k prostorům pro konání akce, tj. prostory:

- a) ozbrojených sil Slovenské republiky,
- b) škol a školských zařízení,
- c) zařízení sociálních služeb,
- d) zařízení sportovních klubů a tělovýchovných jednot.

Dále tento zákon pojednává o organizátorech akcí a všech jejich povinnostech spojených s konáním veřejných akcí. Mezi hlavní povinnosti organizátorů akcí zejména spadá učinit písemné oznámení o záměru konání akce obci, na jejímž území se má akce konat, nejpozději však do sedmi dnů před jejím konáním. Organizátor akce v oznámení uvádí:

- označení organizátora akce, adresu jeho sídla nebo trvalého pobytu,
- název a účel akce,
- den, místo a čas konání,
- předpokládaný počet účastníků akce,
- označení akce za rizikovou, v případě hrozby porušování veřejného pořádku,
- jméno, příjmení, adresu trvalého pobytu hlavního pořadatele akce a kontaktní telefon,
- název a sídlo SBS, jméno, příjmení a číslo mobilního telefonu jeho statutárního zástupce,
- všechny druhy bezpečnostních opatření,
- počet členů pořadatelské služby a v případě využití SBS i její počet členů,
- výchozí místo, trasu a místo ukončení akce, když si to jeho povaha vyžaduje.

Změny údajů uvedené v oznámení je organizátor akce povinen oznámit obci bezodkladně, a pokud se má akce konat mimo prostory či veřejná prostranství určených k tomuto účelu, je organizátor akce povinen předložit k oznámení souhlas vlastníků, případně uživatelů těchto prostorů a pozemků.

V zákoně je rovněž definován pojem pořadatel akce a s ním ostatní související náležitosti. Podle zákona může být pořadatelem pouze fyzická osoba starší 18 let, která absolvovala zvláštní přípravu. Zvláštní příprava pořadatelů se přitom vykonává podle zvláštního předpisu. Obecně platným ustanovením je povinnost pořadatele plnit úlohy podle pokynů organizátora akce anebo jiných oprávněných orgánů. Slovenská právní úprava se zabývá i povinností pořadatele, jenž musí mít během akce oblečenou reflexní vestu s výrazným nápisem „POŘADATEL“ a číslem na předním a zadním díle vesty. Zákon dále vymezuje oprávnění pořadatele, jenž spočívá v různých úkonech a to zejména takových, kdy má pořadatel pravomoc:

- přesvědčit se zrakem, hmatem anebo technickými prostředky, zda fyzická osoba, která vstupuje do prostoru, kde se akce koná, nemá při sobě nebezpečné předměty,
- neumožnit vstup anebo zabránit vstupu osobě, která má při sobě tyto nebezpečné předměty anebo je zjevně pod vlivem alkoholu, drog či jiných omamných látek,
- neumožnit vstup na akci fyzické osobě, které soud uložil omezení v rámci probačního dohledu,
- upozornit účastníky akce na nevhodnost jejich chování,
- dát pokyn účastníkům akce na opuštění akce, pokud i po upozornění na jejich nevhodné chování v něm nadále pokračují,
- vyvést účastníka akce a zakázat mu další účast na akci, pokud nedbá předešlých pokynů.

Zákon pojednává i o povinnostech a zákazech pro účastníky akce, aby dodržovali pokyny organizátora akce, pořadatelské služby, příslušníků policejních sborů, zástupců obce a členů SBS zabezpečujících ochranu veřejného pořádku při akci. S tím je především spojen zákaz požívání alkoholických nápojů během akce, drog a jiných omamných látek, strpět úkony organizátora akce, pořadatele anebo členů SBS, pokojný rozchod po skončení akce. Výslovné zákazy pak obnášejí:

- vnášet na akci zbraně,
- vnášet na akci pyrotechniku,
- vnášet na akci alkohol, drogy, omamné látky,
- mít zakrytou tvář způsobem znemožňující identifikaci,
- používat státní symboly cizích států znevažujícím způsobem.

Potřebnou prevenci rovněž představují i úlohy obce a policejního sboru, o kterých se zákon také zmiňuje. Obec je například oprávněna dohlížet, zda se akce koná v souladu s oznámením organizátora a pokud by účastníkům akce hrozilo závažné nebezpečí, je možností obce zakázat další průběh této akce. To samé může učinit dozorový orgán, tj. osoba písemně pověřena obcí, nebo policejní sbory, pokud se na akci porušují lidská práva a svobody. V případě akce označené za rizikovou je dozorový orgán povinen účastnit se přípravy akce i akce samotné.

Důležitá část tohoto zákona se zabývá ustanovením o bezpečnosti, kde je rozebrána oblast uspořádání prostorů a veřejných prostranství určených ke konání akcí. Dále se hovoří o tom, že veřejná prostranství akcí s kapacitou stadionů nad 10 000 účastníků a prostory akcí s kapacitou nad 4 000 účastníků musí být rozdělené na sektory tak, aby nebyl možný pohyb účastníků akce mezi těmito sektory. Při organizování akcí na stadionech s kapacitou přesahující 5 000 účastníků, na kterých je možné předpokládat rušení veřejného pořádku, nejsou podle mezinárodních sportovních pravidel pro účastníky akce povolena místa na stání.

Dle zákona musí být na akcích, které se konají na stadionech s kapacitou nad 10 000 účastníků, zřízena místa zdravotnické pomoci pro každý sektor samostatně, a to výlučně ve vnitřním prostoru anebo prostranství akce, spojené s dopravní komunikací mimo akce.

Ke konkrétním požadavkům na kamerové zabezpečovací systémy pro zajišťování bezpečnosti stadionu se vztahuje další neméně důležité ustanovení, ve kterém je uvedeno několik důležitých aspektů, jimiž se organizátor akce musí řídit, jedná-li se zejména o následující kritéria:

- kamerový systém musí být zřízen tak, aby nezasahoval do soukromí fyzických osob, které se účastní akce,
- prostory monitorované kamerovým systémem musí být zřetelně označené jako monitorované,
- vyhotovený záznam z kamerového systému je možné využít pouze pro účely trestního řízení, objasňování přestupků a na vedení informačního systému,
- organizátor akce musí nejpozději ve lhůtě sedmi dnů ode dne vyhotovení záznamu tento záznam zlikvidovat, pokud není využíván pro účely trestního řízení,
- vyhotovený záznam z kamerového systému se poskytuje pouze policejním sborům, státnímu zastupitelství, soudům, obcím, obecním úřadům, Slovenské informační službě a Železniční policii.

Bližšími požadavky na zabezpečovací kamerové systémy se zabývá vyhláška č. 332/2009 Z. z., která ve svých přílohách definuje přesné technické požadavky na identifikační a monitorovací podsystém, jejich příslušenství, software, vyhodnocovací zařízení, přenosovou soustavu, digitální záznamové zařízení a zobrazovací zařízení. Následně pak zákon č. 479/2008 Z. z. pojednává o informačním systému, který je fotbalový svaz, jakožto člen mezinárodní sportovní organizace povinen vytvořit, o správních deliktech, o sankcích určených obcím nebo obcemi udělovaných při nesplnění povinností při konání sportovních a jiných společenských akcí a o přestupcích jiných subjektů při těchto akcích.

2.4 Legislativa v Maďarsku

Sportovní akce představuje sešlost osob nebo jejich shromáždění, na kterém dochází k setkání různých osob a skupin s cílem zhlédnout výkony aktivních účastníků těchto sportovních akcí. Pojem sportovní akce však není definován právními předpisy. V Maďarsku se právem na shromažďování zabývá zákon č. III/1989, v jehož rámci lze uspořádat shromáždění za účelem protestního průvodu nebo pokojné demonstrace. Zákon ovšem upravuje pouze speciální část práva na shromažďování a nevztahuje se například na předvolební a volební akce, pořádání církevních a náboženských obřadů, ale ani na kulturní nebo sportovní akce. Komplexní právní úpravu organizování sportovních akcí a zajištění jejich bezpečnosti v Maďarsku obsahuje zákon č. 1/2004, vládní nařízení č. 54/2004, zákon č. CXXXIII/2005 a vládní nařízení č. 175/2003 [3].

V zákoně 1/2004 jsou vymezeny pojmy organizátor a pořadatel, jejich úkoly, režim vstupu na sportovní akci, co znamená skutečnost zákazu návštěv sportovní akce, použití kamer ke sledování průběhu sportovní akce a jejich účastníků, pravidla chování diváků. Za organizátora akce je podle zákona považována právnická osoba nebo bezúhonné fyzické osoby, jež jsou zákonem definovány. Zákon rovněž stanovuje obecné podmínky organizace sportovních akcí a klasifikuje jejich míru rizika. Míru rizika určuje odborná komise, která je složena z členů policie, činitelů sportovních svazů a členů Asociace detektivních a bezpečnostních služeb. Rozhodnutím komise o zvýšení rizikovosti akce se kromě zúčastněného pořadatele podílí na ochraně veřejného pořádku i samotná policie, jejíž účast probíhá z úřední moci a není proto placena. Pořadatel je navíc při zvýšené rizikovosti akce přiměřen prokázat nejen potřebnou kvalifikaci, ale i speciální připravenost ke zvládnutí patřičných úkolů. Akce mimo rizikových hrozeb rozděluje zákon i podle jiných hledisek, jež jsou uvedena v následující tabulce:

Rozdělení akcí	
Z hlediska cíle	Demonstrace a jiné zájmové akce Sportovní a kulturní akce Hospodářské akce
Z hlediska místa	Akce na veřejném prostranství Uzavřená místa

Tabulka č. 2: Rozdělení akcí

Všeobecným pravidlem se stává skutečnost, že odpovědnost za bezpečný průběh sportovní akce nese její organizátor. Ten je povinen na pokyn policie akci přerušit nebo odložit, pokud došlo k narušení pořádku a nelze jej jinak obnovit. S organizátory akce jsou spjaty další povinnosti a to zejména následující:

- organizátor je povinen přijmout veškerá opatření nebo je navrhnout příslušnému orgánu, která zajistí ochranu zúčastněných osob, jejich majetku a působí preventivně proti páchání trestné činnosti,
- organizátor je povinen v místě konání sportovní akce zřetelně oznámit podmínky účasti na sportovní akci a tyto podmínky uvést i na vstupenky a vydané permanentky,
- organizátor je dále povinen poskytnout potřebnou pomoc policii, s ní spolupracovat a to během všech fází přípravy nebo samotného průběhu, či po ukončení pořádané akce,
- pokud chování účastníků nezaručuje klidný průběh utkání a veřejný pořádek není možné obnovit, je organizátor povinen sportovní akci přerušit nebo ukončit,

- formou příslušné smlouvy je organizátor povinen ustanovit pořadatelský orgán nebo pořadatele a pravidelně je připravovat k zajištění hladkého průběhu sportovní akce a ke spolupráci s policií,
- zajišťuje vstup a odchod diváků, jejich bezpečné umístění nebo případnou evakuaci.

Pořadatelským oprávněním lze pověřit společnost nebo organizaci, v jejímž čele působí fyzická osoba a jejímiž členy jsou zaměstnanci vyjmenovaní zákonem č. CXXXIII/2005, tedy zaměstnanci s potřebným výcvikem a vzděláním k zajišťování pořádku při sportovních akcích. Pořadatelský orgán nebo osoba musí být držitelem oprávnění k provádění ochrany osob, majetku a provádění detektivních činností. Další povinnosti pořadatele jsou:

- pořadatel musí být viditelně označen stejnokrojem nebo páskou, aby mohl být ihned identifikován,
- pořadatel je povinen plnit úkoly stanovené plánem bezpečnostního opatření,
- pořadatel udržuje spojení s hlavním pořadatelem, vedoucím sekcí a s velínem,
- koná činnost v souladu s úkony vydanými na instruktáži před zahájením akce,
- dohlíží na dodržování a sám dodržuje všechny předpisy a nařízení,
- bez vydaného pokynu neopouští určené stanoviště

S předpisy upravující režimy vstupu a odchodu z místa konání sportovní akce souvisí ustanovení zákona pojednávající o zákazech vstupů divákům, kteří nemohou být vpuštěni do areálu sportovní akce a to i tehdy, splňují-li obecné podmínky stanovené zákonem č. 1/2004. Důvody těchto zákazů a omezení spočívají především v požívání alkoholu nebo jiných omamných látek nebo má-li u sebe divák alkohol, omamné látky, věci, jimiž by mohl ohrozit bezpečnost, zdraví osob a veřejný pořádek, dále má-li u sebe plakáty a nápisy navádějící k nenávisti k jiným nebo vlajky, odznaky a jiné předměty propagující rasovou nesnášenlivost.

Zákon rovněž poskytuje účinný nástroj pro zaměstnance pořadatele, kteří jsou oprávněni provádět kontrolu návštěvníků a jejich zavazadel, vyzvat návštěvníka k prokázání totožnosti a použít dle zákona stanovené donucovací prostředky. Byl-li osobě vysloven zákaz návštěvy sportovní akce, je pořadatel oprávněn zamezit jeho vstupu na místo konání. Organizátor akce může rovněž nařídít v zájmu ochrany zdraví a majetku návštěvníků, aby pořadatel pořídil dokumentaci přítomných osob pomocí kamer nebo fotografických aparátů a dále se získanými údaji nakládal tak, jak mu nařizuje zákon.

Oproti legislativě vztahující se k problematice diváckého násilí v ČR může jít o ráznější posun vpřed, a ačkoli se názory českých zákonodárců v mnoha ohledech podstatně liší, zkušenosti s právní úpravou okolních států nasvědčují tomu, že by přijetí podobných zákonů a opatření i pro ČR mohlo znamenat účinnou formu řešení.

3 DEFINICE POJMŮ SOUVISEJÍCÍCH S DANÝM TÉMATEM

Pro absolutní porozumění celé problematiky je nezbytné definovat několik základních pojmů, které úzce souvisí s oblastí diváckého násilí i soukromými bezpečnostními službami a podrobně objasňují význam a příčiny jednotlivých druhů chování.

3.1 Definice pojmů v oblasti diváckého násilí

Násilí:

Záměrné uplatnění nebo hrozba uplatnění fyzické síly proti sobě samému, jiné osobě nebo skupině či společnosti osob, které působí nebo má vysoké předpoklady způsobit zranění, smrt, psychické poškození, strádání nebo jinou újmu.

Agrese:

V pojetí psychologicko-sociologickém se jedná o chování, které vědomě a se záměrem ubližuje, násilně omezuje svobodu a poškozuje jiné osoby nebo věci. Agrese může existovat ve dvou různých formách, tj. ve fyzické či verbální formě, a vzniká v důsledku afektu nebo se dále vyskytuje v podobě agrese instrumentální.

Agresivita:

Destruktivní chování, které má tendenci se ubírat k fyzickému, verbálnímu nebo symbolickému útoku vůči jinému jedinci či předmětu.

Hostilita:

Hostilita je označení pro negativní postoj k okolí, nepřátelské a nenávistné jednání nebo pro trvalou tendenci ubližovat jedinci nebo více lidem. Ačkoliv bývá hostilita definována také jako sklon k agresivitě, nemusí se v agresivním jednání vůbec projevovat.

Dav:

Jedná se o náhodné nebo účelné shromáždění dočasného charakteru o větším počtu osob ve stejném prostoru, které sjednocuje postoj k určitému problému, osobě či skupině bez ohledu na jejich národnost, vzdělání nebo pohlaví. Přítomnost jednotlivce v davu má vliv na jeho chování, jde o tzv. davové nebo též kolektivní chování, v němž jedinec ztrácí schopnost sebereflexe. Intenzivně se zde projevuje princip nápodoby, dav je velmi sugestibilní a má tendenci k hysterickému chování. Takové chování jedinců je ovlivněno anonymitou a poklesem sociální a racionální kontroly.

Subkultura:

Obecně se tohoto pojmu používá pro nevědomě vytvořenou či spontánně vzniklou podmnožinu kultury. Může však též znamenat subkulturu, která vědomě pěstuje sama sebe. Má sklon se vůči svému okolí vymezovat a vyvíjet na něj tlak, v případě vědomé se i ostřeji vyhraňovat. Vymezení vůči kultuře převažující se uskutečňuje odklonem od jejích myšlenkových, kulturních nebo politických hodnot a navenek se často projevuje zejména odíváním a změněným životním stylem. Subkultury mohou svou povahou nebo výrazně kritickým postojem vůči uspořádání dospět až do stadia kontrakultury.

Kriminologie:

Kriminologie je multidisciplinární a empirická nauka, která se zabývá kriminalitou. Předmětem jejího zkoumání je kriminalita, pachatel, oběť a kontrola kriminality. Kriminologii dělíme na vědeckou, jenž se koncentruje na uspořádání společenských strategií, které dohlížejí na optimální kontrolu kriminality a praktickou, jenž aplikuje normy a právní předpisy ve sféře týkající se kriminality, jedná se především o normy trestního práva.

Psychologie:

Je vědní disciplína zkoumající lidské chování, duševní procesy a tělesné prožitky, společně s jejich vzájemnými vztahy a interakcemi.

Psychologické kultury:

Psychologická věda, která hledá vztahy a determinace mezi kulturou a psychologií osob, které v daném kulturním prostředí žijí. Takové prostředí může představovat např. stát, město, škola, pracoviště apod.

Kotel:

Specifické místo fotbalového stadionu, kde se scházejí radikální příznivci klubu, kteří se pokládají za hooligans či ultras. Členové kotle se liší od ostatních fanoušků svým oblečením, dynamikou skandování, vyvěšováním vlajek. V kotli bývá velmi bouřlivé prostředí a atmosféra směřující k varu. V Anglii se tomuto místu vžil název „end“, ve Francii „kop“, v Holandsku „side“ a v Polsku „mlyn“. Mnohdy je kotel nejpestřejším a nejhezčím místem z celého stadionu.

Hooligans „chuligáni“:

Pojem, který je interpretován více způsoby, buď z irského slova *Hooley*, označující divokost, dále jako stejnojmenný název pro výtržníky či gangy, jenž má své kořeny v Anglii, a konečně podle příjmení irské imigrantské rodiny Hooliganů (Williams and Wagg, 1991), která v Londýně proslula v 19. století pro své abnormálně agresivní chování, když terorizovala území East Endu. Samotný výraz Hooligans je v současnosti spojován především s radikálními fotbalovými fanoušky, kteří se organizují za účely střetů s fanoušky ostatních fotbalových klubů, a vytvářejí tak skupiny, které fungují na principu pouličního gangu.

Ultras:

Často jsou za hooligans označováni i členové tzv. „ultras“ skupin, ačkoliv nemají s násilím na stadionech i mimo ně nic společného a pouze se starají o fanouškovské choreografie během utkání. Propojenost ultras a hooligans skupin jednotlivých klubů je pokaždé rozdílná, někde se vzájemně prolíná, zatímco jinde mohou vůči sobě oba tábory vystupovat nevraživě. Ke zmatení těchto pojmů v českém prostředí přispívá i skutečnost, že některé skupiny chuligánů mají slovo *ultras* ve svém názvu [15].

Rasismus:

Jedná se o teorii či ideologii, jež tvrdí, že různé lidské rasy a etnika se odlišně vyvíjely na různých místech, v různých podmínkách, (tropický prales, poušť, savana, tropy, mírné pásmo, polární kruh) různou rychlostí a různým směrem (v různých podmínkách byly zapotřebí různé vlastnosti). Důsledkem těchto různých vývoju jsou odlišné schopnosti a vlastnosti jejich jednotlivých příslušníků.

Xenofobie:

Odborný sociologický termín, který se obecně používá k označení mezilidské nesnášenlivosti a předsudků vůči lidem z jiné země, či při nedostatku úcty k jejich tradicím a rozdílné kultuře. Abstraktně i v doslovném překladu se slovo xenofobie používá jako strach z neznámého, či z cizích věcí.

Nacionalismus:

Politický směr a ideologie vycházející z přesvědčení o výjimečnosti a zpravidla i nadřazenosti vlastního národa [18]. Vznikl v 18. století a rozvinul se především ve století následujícím.

Šovinismus:

Víra v nadřazenost zpravidla vlastního národa, hlásání nacionální výlučnosti a rozněcování nenávisti k jiným národům. Dá se říci, že šovinisté obvykle vše řeší konfliktem, ve vyšší politice válkou.

Extremismus:

Je termín, jímž bývají označovány jednání, ideologie či skupiny mimo hlavní proud společnosti, kterým je připisováno porušování či neuznávání základních etických, právních a jiných důležitých společenských standardů. Extremismus je zejména spojen s verbální nebo fyzickou agresivitou, násilím nebo hrozbou násilí, historickým revizionismem, sociální demagogií, to vše motivované zejména rasovou, národnostní, náboženskou, třídní nebo jinou sociální nenávistí.

Extremistická symbolika:

Jedná se o určité symboly, loga či označení spojované s totalitními režimy a politickými organizacemi, které tyto režimy vedly. Užití takových symbolů je často spojováno s právní sankcí a jedná se o průlom svobody projevu. Používání extrémní symboliky napomáhá jednotlivci identifikovat se s daným hnutím, vytvářet mystika hnutí, prezentovat rasistické, xenofobní a antisemitistické myšlenky způsobem, který neodporuje zákonu a není tedy stíhatelný, a konečně jejím prostřednictvím dochází k posilování pocitu moci, síly a sounáležitosti se skupinou.

3.2 Definice pojmů v oblasti SBS***Soukromé bezpečnostní služby***

Označení pro placené, na komerčním základě poskytované služby na úseku ochrany a ostrahy oprávněných zájmů fyzických a právnických osob [5].

Soukromá bezpečnostní činnost

Činnost, jíž jsou soukromé bezpečnostní služby ve prospěch zákazníka realizovány.

Soukromá bezpečnostní agentura

Subjekt, který poskytuje soukromé bezpečnostní služby a realizuje soukromou bezpečnostní činnost [5].

3.3 Kategorizace pozorovatele fotbalového utkání

3.3.1 Základní kategorizace pozorovatelů fotbalových utkání

Z mnoha různých šetření vyplývá, že návštěvníky fotbalových stadionů lze zpravidla rozdělit do tří, resp. čtyř základních kategorií. První kategorii představují fotbaloví diváci, druhou fotbaloví fanoušci, třetí fotbaloví chuligáni (hooligans, rowdies) a čtvrtou uvažovanou kategorií mohou být skupiny označující se jako ultras, jenž se svým charakterem řadí do pomezí skupin fanoušků a chuligánů.

Fotbaloví diváci:

Jsou charakterističtí zejména pro svoji objektivitu a nezájatost vůči sportovnímu dění i zájmem k jiným sportům. Pozornost fotbalových diváků se ubírá především k emocionálnímu prožitku, výsledku podívané a dojmu z celkového děje. Jen výjimečně podléhají davovému chování, neboť upřednostňují sledování samotné hry před děním v hledišti. Diváci oproti fanouškům a chuligánům nebývají spjati s žádným konkrétním klubem, neztotožňují se s ním a nenosí žádné jeho znaky či symboly.

Důležitým zjištěním je i věkové složení fotbalových diváků, které se od ostatních skupin pozorovatelů podstatně liší. Obsahuje totiž všechny věkové skupiny a rovněž zde patří i nejvíce žen, jež sledují fotbalová utkání. Dalším specifikem fotbalového diváka je fakt, že se neúčastní zápasů na soupeřově hřišti, vyhýbá se tím tak eventuelním konfliktům a názorovým střetům. Diváci často bývají v roli pasivních pozorovatelů, důležitou úlohu přitom hrají různá média, která divákům umožňují sledovat sport mimo sportoviště. Divák je tak následně ušetřen násilnému chování a rasistickým či xenofobním projevům druhých z prostředí sportoviště. Fotbalový divák se může postupně proměnit ve fotbalového fanouška.

Fotbaloví fanoušci:

Pojem fanoušek pochází z anglického slova „*fanatic*“ zkráceně „*fan*“ a vyjadřuje osobu projevující sympatie k určitému subjektu, který podporuje a věří v jeho úspěšný rozvoj. Původ slova není náhodný, někteří fanoušci se totiž pro subjekt své náklonnosti dokážou vzdát prakticky všeho a v jeho podpoře se chovají skutečně až fanaticky [17].

Fotbalové odvětví, oblíbený fotbalový klub nebo přímo jednotlivý konkrétní hráč je pro fotbalového fanouška zpravidla to jediné, čemu věnuje svoji přízeň, čímž se podstatně liší od role neutrálního a nezaujatého diváka. Tyto dvě skupiny pozorovatelů fotbalových utkání se od sebe liší ještě dalšími faktory, jsou to zejména způsoby chování či reagování, prožívání samotného zápasu a zvládání potřebných rituálů. Fanoušek se oproti divákovi ztotožňuje s úspěchy a neúspěchy svého oblíbeného klubu, spjatost s klubem prezentuje prostřednictvím klubových barev, oděvů a jiných symbolů, je zaměřen na vítězství daného klubu a má jistá očekávání od samotného průběhu zápasu.

Specifickou část fotbalových fanoušků v České republice tvoří skupiny ultras, které se snaží o utváření choreoakcí a tzv. pyroshow, jenž mají upozornit na jednotu, uniformitu, solidaritu a prožitek co největšího počtu návštěvníků fotbalového zápasu. Význam ultra produkce není pro všechny stejný, z hlediska kategorizace ji ale můžeme umístit na úroveň násilného střetu jako jeho nenásilnou paralelu.

Fotbaloví chuligáni (Hooligans):

Pro tyto chuligány se vžilo přívlastko fotbaloví rowdies, což v překladu může znamenat rváči nebo výtržníci. Z takového označení vyplývá, že spíše než s diváky a fanoušky mají fotbaloví chuligáni více společného s vandaly a násilníky. Napovídají tomu i názvy chuligánských skupin, pro něž jsou typická přívlastka jako gang, klan, komando, divize, hooligans apod. Jejich hlavním cílem a podstatou je totiž vyvolání střetů se skupinami soupeřova týmu.

Skupiny chuligánů bývají velmi dobře organizovány, společnými rysy jsou klubové rivalství, nenávisť k jiným chuligánským skupinám, ale i různé motivy nesnášenlivosti, ve kterých hraje roli rasová diskriminace, náboženství, politické postoje a jiné další aspekty. Věk členů těchto part se pohybuje v rozmezí 15 až 40 let, což je v porovnání s diváky jedním ze zásadních rozdílů. Fotbalovým chuligánem se jen stěží stane malé dítě nebo

člověk důchodového věku. Specifické může být i prostředí, kde se střety odehrávají, ne vždy se totiž jedná o prostředí sportovišť, ale stále častěji se objevují projevy chuligánů i mimo stadiony. K násilí dochází na cestách k utkání i po nich.

3.3.2 Rozlišení pozorovatelů podle jejich funkce

- *formální vůdce* - projevuje se veřejně, lze jej sledovat a patřičně monitorovat jeho pokyny,
- *neformální vůdce (šedá eminence)* - stojí v pozadí, radí, skrytě manipuluje davem, je těžko odhalitelný, jeho usvědčení z organizování výtržností je velmi obtížné,
- *skupinový choreograf (dramaturg skupiny)* - organizuje projevy skandování, kdy jaká hesla skandovat nebo jakou činnost projevít,
- *provokátor* - vyvolává zlobu a nenávist vůči protivníkovi, vůči pořadateli i policii,
- *člen skupiny* - neregistruje práci provokátéra, má pouze pocit vlastního napadení a zapojí se do odvrácení útoku směřujícího na něho a jeho skupinu,
- *podněcovač* - vyhledává výbušné kritické situace, upozorňuje na ně provokátéra, nabádá ho k agresivitě a nebojácnosti,
- *šásek (klaun)* - zábavný člen skupiny mající na ni velký vliv. Svým komickým jednáním může vyvolat nebo i odvrátit nebezpečnou reakci skupiny,
- *pozorovatel* - jeho důležitost spočívá v zajišťování přesných informací a dokumentaci průběhu akce obou stran.
- *oběť (fackovací panák)* - ač ví, že bude inkasovat několik facek nebo kopanců, cítí potřebu účasti. Většinou trpí psychickou poruchou,
- *mírotvorce* - jeho úkolem je uklidňovat a usmiřovat znesvářené skupiny protivníků, vyvíjí spolupráci s pořadateli i policií,
- *osamělý vlk* - není členem žádné skupiny, pracuje na uspokojení vlastního ega, chce být hrdinou,

- *osoba s duševní chorobou* - není to žádná funkce, přesto se na místě může vyskytnout, může způsobit mimořádné události vlivem svého nevypočitatelného chování,
- *skalní* - je to většina účastníků toužících zhlédnout vynikající zápas bez negativních projevů.

3.4 Kategorizace utkání podle bezpečnostních složek a rizik

Některé fotbalové zápasy jsou Policií ČR označovány za rizikové a v tomto důsledku dochází ke zvýšené pohotovosti bezpečnostních složek před i po zápase. Úkoly příslušníků Policie České republiky na úseku diváckého násilí jsou přímo upraveny závazným pokynem policejního prezidenta, na jehož základě se policie dohodne s dostatečným časovým předstihem se zástupci sportovních klubů, případně s přizvanými zástupci obecních úřadů na termínu společného jednání. Na jednání jsou všemi zainteresovanými stranami vytipována riziková sportovní utkání, při kterých lze s ohledem na očekávaný počet příznivců domácího a hostujícího mužstva a na možný výskyt násilností důvodně předpokládat, že dojde k výtržnostem a k možnému porušení zákonů. Na základě vyhodnocení těchto situací jsou dohodnuty další společné postupy. Z hlediska klasifikace jednotlivých fotbalových utkání a možného výskytu diváckého násilí jsou stanoveny tři kategorie utkání:

- kategorie A: nepředpokládají se potíže, poklidní bezkonfliktní fanoušci,
- kategorie B: možnost potíží, mírně rizikovní fanoušci, určitá možnost konfrontace nebo výtržností,
- kategorie C: možné riziko potíží, výtržníci vyhledávající násilí nebo organizátoři násilí.

Ve srovnání Česka s jinými státy je například v Maďarsku sestavena komise, která se skládá ze zástupců pěti rizikových sportů, dvou zástupců policie a dvou zástupců soukromých bezpečnostních služeb. Tato komise stanovuje jednotlivé kategorie utkání a kluby jsou povinny se tímto řídit při nasazování počtu pořadatelů a SBS.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 SPOLUPRÁCE S FOTBALOVÝMI KLUBY

4.1 Přímá spolupráce s vedením klubů

Za přispění vedení dvou regionálních fotbalových klubů Zlínského kraje, které mají bohaté zkušenosti s nejvyššími fotbalovými soutěžemi, probíhala vzájemná spolupráce, jejímž cílem byl průzkum do současného stavu zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku na stadionech, zejména bez účasti Policie ČR. Tento průzkum je zaměřen na technickou oblast zabezpečení stadionu, bezpečnost diváků a strategie pořadatelských a bezpečnostních služeb souvisejících se zajišťováním bezpečnosti a veřejného pořádku při utkáních. Subjekty spolupráce představují zástupci klubů FC Tescoma Zlín, a. s. a 1. FC Slovácko, a. s.

4.1.1 Bezpečnostní opatření klubů a metody SBS

Činnosti soukromých bezpečnostních agentur při dodržování veřejného pořádku na stadionech se řídí zejména následujícími právními podmínkami, do kterých spadá zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších novel a doplňků, zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (LZPS), zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, zákon o zbraních a střelivu č. 119/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, zákon ČNR o přestupcích č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů a rovněž i zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů.

Výše uvedené fotbalové kluby využívají ve spolupráci se soukromými bezpečnostními službami širokou škálu bezpečnostních opatření a metod při dodržování pravidel vlastního návštěvního řádu stadionu, který tvoří závaznou směrnici vyhlášenou provozovateli obou stadionů. Využity jsou, zejména následující metody:

- metoda fyzické ochrany,
- metoda technické ochrany,
- metoda elektronického sledování prostoru,
- metoda režimových opatření,
- metoda propustkového zajištění,
- metoda výstražných nápisů a značek,
- metoda přesvědčování,
- metoda obranných zákroků,
- metoda užití cvičeného psa.

Metoda fyzické ochrany pracovníků soukromých bezpečnostních agentur spočívá v přímém zabraňování napadání objektu stadionu a osob nacházejících se v něm nebo v jeho blízkém okolí. Převážně je oběma kluby ve spolupráci s SBS využívána při vytváření ochranných koridorů, kdy pracovníci vykonávající fyzickou ochranu na stadionu zabraňují vzájemným střetům mezi skupinami fanoušků, zejména při vstupu na stadion a při jeho opouštění. Spolehlivě tato metoda funguje s podporou technických prostředků, které kluby rovněž aplikují ve značné míře. S využitím této metody je docíleno včasného a účinného zákroku proti osobám nerespektující pravidla návštěvního řádu.

Obrázek č. 1: Pracovníci bezpečnostní agentury při vstupu na stadion

Kluby v oblasti prostředků určených ke zvýšení bezpečnosti objektu výhradně preferují mechanické zábranné systémy ve formě vstupních bran a mříží, rozsáhlého oplocení stadionu i jednotlivých tribun vzájemně. Tato skutečnost podléhá regulím Českomoravského svazu a je podmíněna účastí klubu v prvoligové soutěži, jenž plnil v minulých sezonách i zlínský klub.

Obrázek č. 2: Oddělený sektor hostujících fanoušků

V závislosti na některých dalších bezpečnostních opatřeních, zvláště v oblasti technického vybavení stadionů se již jednotlivé strategie klubů a bezpečnostních služeb liší. Strategie vycházejí zejména z poloh stadionů v městské zástavbě, z jejich stáří a stavebních úprav nebo z výše vyhraněných rozpočtů na oblast zabezpečení. Městský fotbalový stadion Miroslava Valenty v Uherském Hradišti započal provoz po své modernizaci v roce 2003 a patří mezi nejkrásnější stadiony v České republice. Stadion je navíc přizpůsobený přísným technickým požadavkům pro konání mezinárodních utkání a podle toho jsou také rozdílné strategie klubu a bezpečnostních služeb od strategií zlínského klubu, který v prostorech svého stadionu v současnosti nedisponuje například bezpečnostním kamerovým systémem nebo vstupními terminály.

Absence kamerového systému, o jehož existenci Letenský klub aktuálně jedná s městskou policií ve Zlíně je při rizikových zápasech částečně suplována příslušníkem městské policie, který celou situaci monitoruje kamerou z kabinového prostoru na hlavní tribuně. Pokud je v průběhu utkání vysledována trestná činnost nebo jiné delikty odporující návštěvnímu řádu, je po skončení utkání jedinec páchající tyto protiprávní skutky dohledán a případně sankcionován nebo jinak potrestán. Městský stadion v Uherském Hradišti má rovněž na hlavní tribuně u oddělené sekce pro představitele a delegáty ČMFS vyčleněný prostor pro policejní pozorovatele a to i přesto, že stadion disponuje v každém nároží kamerami s třistašedesátistupňovým rozsahem záběru pohledu. Takto je systém zesílen i v blízkosti vstupu pro hostující fanoušky mimo objekt tribun a metoda elektronického sledování prostoru tímto plní podstatu veškerého očekávání.

Obrázek č. 3: Kamerový systém stadionu

V obou klubech je zaveden i systém režimových opatření, jehož podstatná část vychází ze samotného návštěvního řádu, vyžadující různá omezení a pravidla chování pro návštěvníky stadionu. Z komerčně bezpečnostního hlediska se jedná o významnou metodu, jejíž úspěch a efektivita se odvíjí od kvality předběžné bezpečnostní kontroly a kvalifikace řídicích a výkonných pracovníků SBA. Kromě návštěvního řádu, který je vyvěšen u každého vstupu na stadion, zahrnují režimová opatření i jiné formy prevencí nebo informačních vývěsek, jde například o odlišení pracovních oděvů, odlišení visaček, zákaz vnášení alkoholu, zákazy kouření nebo manipulaci s otevřeným ohněm, zákazy vstupu do prostor, které nejsou určeny pro veřejnost a jiné další omezení dle potřeb klubu a charakteru chráněného objektu.

Obrázek č. 4: Průkazy oprávnění pořadatele a bezpečnostního pracovníka

Do strategie bezpečnostních služeb je zahrnuta i metoda propustkového zajištění, jejíž hlavním smyslem je zajistit režim vstupů, případně vjezdů do objektu stadionu. Městský stadion v Uherském Hradišti poskytuje celkově tři vstupy, jimiž mohou fanoušci do objektu stadionu vstupovat. Tyto vstupy jsou opatřeny branami a terminály, které zajišťují pracovníkům SBA snadnější provádění vstupních kontrol a osobních prohlídek diváků. Hostujícím fanouškům je přiřazen samostatný vstup ze západní strany stadionu u hlavní tribuny, rovněž jako domácím fanouškům na opačné straně tribuny. Oba vstupy spojuje úzká ulice, která se však při rizikových zápasech z bezpečnostních důvodů uzavírá, aby nedošlo k případným střetům mezi rizikovými fanoušky v blízkosti stadionu.

Obrázek č. 5: Vstupní turniket stadionu

Vstup hostujících fanoušků přitom bezprostředně ústí do sektoru jim určeného s označením D5 nacházející se na jižní tribuně D, který je od vedlejších sektorů D1 až D4 oddělen vysokým oplocením, branami a sítěmi. Jednotlivé sektory tribuny D se navíc zpřístupňují dle návštěvnosti a z bezpečnostních důvodů je mezi sektory hostujících fanoušků a ostatních diváků ponechán minimálně jeden, případně i více sektorů volných, aby nedocházelo k napadání nebo házení předmětů. Stadion je dále opatřen čtyřmi vjezdy, z nichž dva slouží výhradně pro hasičské a záchranné jednotky a mohou pro svoji strategickou polohu u sektorů fanouškovských táborů rovněž sloužit jako vstup policejním jednotkám při zásahu v objektu stadionu proti nim nebo jako únikové cesty ze stadionu. Těmito postupy klubu a SBS jsou potlačeny nepokoje projevy diváků a klub se díky těmto prevencím až na občasné výjimky s nevážnými incidenty brněnských a sparťanských fanoušků nepotýká s většími potížemi.

Obrázek č. 6: Plán městského stadionu v Uherském Hradišti

Stadion Letná poskytuje celkem čtyři vstupy pro diváky, z nichž jeden tvoří vstup hlavní, při kterém je navíc zhotoven i vjezd pro delegáty ČMFS, autobusy jednotlivých týmů, rozhodčí, záchrannou a hasičskou službu nebo média. Hlavní vstup slouží pro příchod na část tribuny jih a celou hlavní tribunu západ odkud je průběh zápasu sledován hlavním pořadatelem, delegáty svazu, vedením klubu či příslušníkem obecní policie, který monitoruje situaci problematických diváků. Hlavní pořadatel při zápase zaujímá strategické místo u hrací plochy a v případě jakýchkoliv nepokojů či závažnějších porušení pravidel návštěvního řádu kontaktuje prostřednictvím telefonu umístěným v jeho blízkosti hlasatele, zástupce bezpečnostní agentury nebo hasičský sbor a popřípadě i policii, s nimiž konzultuje další postup průběhu zápasu. Souběžně dává pokyn hlasateli, aby vyzval diváky k ohleduplnosti a upokojení. Takto může hlasatel vyzvat diváky třikrát v řadě, a pokud se bezpečnostní službě nepodaří divákům zamezit v dalších negativních projevech je oprávněn hlavní pořadatel utkání přerušit nebo zcela ukončit.

Obrázek č. 7: Kabina pro monitorování utkání

V případě zlínského klubu jsou jednotlivé tribuny stadionu od sebe navíc odděleny i prostorem a neleží ve vzájemném propojení. Každá tribuna musí navíc splňovat určité bezpečnostní požadavky v závislosti na její kapacitě. U tribuny jih se nachází další vstup, který slouží výhradně pro domácí fanoušky, jejichž sektor se nachází v těsné blízkosti samotného vstupu.

Obrázek č. 8: Příznivci FC Tescoma Zlín

Stejný vstup slouží rovněž pro příchod k tribuně východ, která je oddělena od tribuny jih dvěma ploty a slouží z části domácím fanouškům při jejich velkém počtu a rovněž ostatním divákům s výjimkou hostujících fanoušků. Hostujícím fanouškům je určen vstup na opačné straně stadionu, jenž je dovede do vymezeného sektoru tribuny sever, diagonálně vzdáleného od sektoru domácích fanoušků, tedy do nejvzdálenějšího možného místa na stadionu od nich. Tím je poskytnuta určitá prevence před násilnými střety obou táborů. Poslední vstup slouží divákům přicházejícím do sektorů, jež z větší části zaplňují tribunu sever a jsou odděleny od sektoru hostujících fanoušků. Každý ze vstupů je vybaven pokladnou, jen severní tribuna má společnou pokladnu.

Obrázek č. 9: Plán stadionu Letná ve Zlíně

Metoda výstražných nápisů a značek je zaměřena na výstražné cedule a vývěsky sdělující nejrůznější zákazy, přičemž se preventivní opatření klubu soustřeďuje i na vyznačení únikových a požárních cest nebo formou samolepek a nápisů se snaží návštěvníky informovat, že je objekt stadionu střežen bezpečnostní službou.

Pracovníci SBS využívají rovněž metodu přesvědčování, kdy vhodným přístupem přesvědčují návštěvníky stadionu, aby upustili od protiprávního jednání proti chráněnému předmětu ochrany, který SBA zajišťují. Při neuposlechnutí pořadatele nebo kteréhokoliv z pracovníků SBA je těmto pracovníkům umožněno uplatnit metodu obranných zákroků nebo metodu užití cvičeného psa, při jejichž aplikacích je nutné úzkostlivě dbát na respektování platné právní úpravy.

Obrázek č. 10: Zadržení problémového fanouška

4.2 Vztahy mezi SBS a veřejnými bezpečnostními sbory

O úspěšnosti a účinnosti preventivně bezpečnostních opatření klubu a SBS často rozhoduje také spolupráce s místně příslušnými útvary Policie České republiky a městské policie, která je praktikována zejména při vytipovaných rizikových zápasech. Takovou spolupráci poměrně často představuje podpůrná pomoc příslušníků Policie ČR či strážníků městské policie v případě zajištění pořadatelských povinností pracovníky soukromých bezpečnostních služeb, pokud dosáhla intenzita protispolečenského jednání osob takového stavu, kdy pracovníci SBS již nejsou schopni veřejný pořádek zajistit vlastními silami a prostředky. Do tohoto okamžiku dohlíží policie na dodržování veřejného pořádku pouze v bezprostředním okolí stadionů.

Celá spolupráce se potom může odvíjet následujícím způsobem. Za přítomnosti zástupců klubu, členů policejních sborů, hasičského záchranného sboru a delegátů svazu je v dostatečném časovém předstihu před vytipovaným rizikovým zápasem uskutečněna schůze, na které jsou projednávány stávající i budoucí bezpečnostní opatření, postupy a rizika související s tímto zápasem a případné zjištěné nedostatky je nutné do uskutečnění utkání včas odstranit.

V případě zlínského klubu probíhá nejčtenější spolupráce se SBS a policejními složkami při doprovodu obávaných fanoušků, zejména ze severní Moravy, kteří mají úzké vztahy s polskou diváckou scénou nebo při doprovodech spartánských a brněnských fanoušků z prostor zlínského vlakového nádraží, kdy jsou tyto situace policejními sbory rovněž monitorovány. V květnu roku 2009 se na zlínském fotbalovém stadionu Letná odehrálo několik rizikových fotbalových utkání. I při nich byla Městská policie Zlín v pohotovosti, a musela dokonce zasahovat ve vlakové soupravě proti fanouškům, kteří hrubým způsobem porušovali přepravní řád. Oproti tomu se na uherskohradištském stadionu v blízkosti sektoru hostujících fanoušků konají pravidelná cvičení brněnských policejních složek o počtu 150 až 200 členů, které se připravují na zvládání problematických fanoušků v reálných situacích, jež mohou nastat. I přesto, že kluby a SBS jsou povinny zajistit pořádek na stadionech vlastními silami a prostředky, určitá spolupráce s veřejnými bezpečnostními složkami je nevyhnutelná.

Obrázek č. 11: Policejní doprovod fanoušků

5 ZKUŠENOSTI ČR A ZAHRANIČNÍCH ZEMÍ PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ BEZPEČNOSTI NA SPORTOVNÍCH AKCÍCH

Případy násilí a rasismu spjaté s fotbalem nejsou v evropských zemích pravidelně a systematicky zaznamenávány. Z důvodu tohoto nedostatku lze jen velmi obtížně provést srovnání rozdílů a podobností mezi jednotlivými státy. Rozsah i povaha fotbalového násilí a rasismu závisí hlavně na kulturních, sociálních a ekonomických faktorech v jednotlivých evropských zemích. Zatímco v některých východoevropských zemích představuje fotbalové násilí dosud především vnitřní problém, v západní Evropě je stále oblíbenější tzv. „*chuligánská turistika*“, kdy zejména britští, ale i nizozemští nebo němečtí příznivci cestují na zápasy svého týmu do sousedních evropských zemí s násilnými záměry [36].

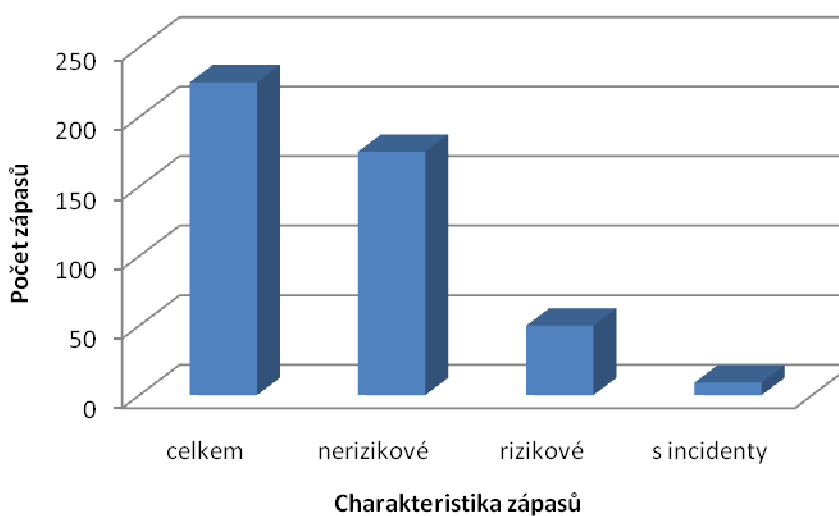
5.1 Zkušenosti ČR

Základem nového přístupu k problematice diváckého násilí v České republice je vládou přijatý koncepční podklad z července roku 2008, který tvoří Návrhy opatření k řešení problematiky diváckého násilí. U dřívější právní úpravy se jako zásadní problém ukázalo, že český právní systém nedisponoval žádnou normou, která by postihovala pořadatele sportovních utkání za nesplnění jejich povinností spojených s přijímáním opatření k zachování pořádku na stadionu. Nová filozofie se proto snaží dbát na větší odpovědnost a zainteresovanost sportovních klubů, aby měly co největší zájem na vyřešení problémů souvisejících s diváckým násilím. Divácká veřejnost, přesněji její užší část, si účast policie na stadionech nepřeje z důvodu negativního pocitu z přítomnosti těžkooděnců v ochozech a sektorech stadionů.

V České republice již v předešlých letech docházelo k postupnému stahování policejních uniformovaných složek z některých stadionů a Policie ČR byla nucena zasahovat pouze při situacích, které si to z bezpečnostního hlediska vyžadovaly. Přístup větší odpovědnosti pořadatele sportovní akce byl dále promítnut do zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, který s účinností k 1. 1. 2009 obecně formuluje základní povinnosti při pořádání sportovních akcí a stanovuje postihy za jejich nedodržení.

Z hlediska ulehčení přechodu z předešlé právní a koncepční úpravy na novou bylo důležitým krokem vypracování manuálu pro fotbalové kluby s názvem „Bezpečí na sportovních utkáních“, na němž se ve spolupráci s MVČR podílel i ČMFS a vybrané kluby. Dalším podstatným opatřením bylo nahrazení stávajícího organizačního ujednání Dohodou mezi Policejním prezidiem ČR a ČMFS a rovněž schválení nového alternativního trestu ve formě zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, při kterém může soud vyslovit zákaz návštěv těchto akcí až na dobu deseti let. Odsouzenému se při tomto zákazu ukládá povinnost dostavovat se na určený útvar Policie ČR podle pokynů probačního úředníka a to v období bezprostředně souvisejícím s konáním zakázané akce. Důkladná aplikace takového trestu společně s účinnou a efektivní kontrolou jeho výkonu je jedním z významných nástrojů boje proti diváckému násilí, který se mimo jiné osvědčil v Británii a měl by zmírnit pnutí i na českých stadionech.

Z prvotních rozborů nových opatření vyznívá, že sportovní kluby konečně zásadně mění své postoje k plnění zákonných povinností, kladou větší důraz na zvýšení svých bezpečnostních postupů a standardů a mnohem lépe se podílejí na spolupráci s Policií ČR v aktivitách předcházejících vzniku konfliktních situací. Ze statistických záznamů vyplývá, že z celkových 225 zápasů 1. fotbalové ligy, které byly odehrány za dobu účinnosti nové právní úpravy do začátku roku 2010 a z nichž bylo 50 zápasů označeno za rizikové, se projeví výraznější excesy na stadionech pouze v 9 případech. Tímto lze konstatovat, že pouze ve 4 % zápasů došlo k nějakému incidentu [11].

Obrázek č. 12: Statistické údaje o utkáních

Policie České republiky například vede registr, v němž průběžně figuruje asi čtyři sta až sedm set nejagresivnějších fotbalových výtržníků. Toto rozmezí však kolísá, protože se z registru vyřazují výtržníci, s nimiž po delší dobu nebyl problém, a naopak se do seznamu připisují výtržníci noví. Aktuální podklady získávají policejní specialisté, zvaní spotteři, kteří při účasti na zápase nejsou v uniformě a sledují chování diváků. Fanoušci většinu z nich obvykle znají, protože mezi nimi občas dochází ke konfrontacím názorů a případným domluvám ze stran specialistů.

Účinně se také projevilo partnerství MVČR s občanským sdružením ProFotbalFans, na jehož základě vznikl projekt vzdělávacího programu pro sociální pracovníky, kontaktní a klubové pracovníky pracující s cílovou skupinou fotbalových fanoušků. V posledních soutěžních sezónách se počet rvaček na českých stadionech snížil, protože fanoušci jednotlivých týmů jsou od sebe vzájemně odděleni a dostatečně vzdáleni. Excesy se vyskytují mezi chuligány a pořadateli, případně mezi chuligány a policisty. Srážky mezi fandami jednotlivých klubů se pak hlavně odehrávají mimo stadion.

5.2 Zkušenosti evropských zemí

Podle několika provedených studií se dnes ve většině západoevropských zemí objevuje míra fotbalového násilí zhruba ve stejném množství a k incidentům dochází přibližně v 10 % zápasů nebo je 10 % fanoušků považováno za výtržníky. O poznání méně problémů s diváckým násilím je v Rakousku, Švédsku nebo v Dánsku, kde se místo chuligánů projevují spíše tzv. „roliganové“, kteří upřednostňují povzbuzování doplňované recesistickými prvky a nikoliv násilné projevy.

Preventivní opatření jednotlivých států věnují stále větší pozornost na důkladnější hlídkování, oplocování, kontrolu dokladů, sběr informací, dohlížecí a monitorovací postupy, oddělování fanoušků a omezení cestování. Kromě toho také vlády zavádějí příslušná legislativní opatření, jenž se jeví jako účinná a místní samospráva ve spolupráci s fotbalovými kluby se zaměřuje na strukturované programy pro fanoušky, jejichž cílem je zlepšit vztahy mezi příznivci, kluby a policií.

V řadě zemí Evropy, včetně Slovenska nebo Maďarska, platí sportovní klub za každého policistu, kterého má ve službě na stadionu. Dochází tak vlastně i k ekonomickému tlaku na klub, aby zlepšil pořadatelskou službu a nemusel pak využívat policejní ochranu, která je dražší. V Česku spíše platí zásada, že policie není k pronajmutí a podobně jako si její příslušníky nemůže angažovat supermarket či jiný subjekt místo své ochranky, nemůže tak učinit ani sportovní klub. Zásahy se tedy platí z rozpočtu policie. V západní Evropě se již několik let větší pozornost soustřeďuje i na problematiku skutečného nebo domnělého rasismu na fotbale [33]. Ten přitom není přímo identický s fotbalovým chuligánstvím, ale může se s ním velmi blízce prolínat. Bojuje se nejenom proti rasistickým projevům publika, ale i proti rasistickým poznámkám mezi hráči.

K jednomu z nejzávažnějších rasistických projevů při fotbale za několik posledních let došlo při fotbalovém zápase Slovenska proti Anglii na podzim roku 2002, který musela slovenská strana řešit oficiální diplomatickou omluvou Velké Británii. Terčem tehdejších nadávek chuligánů se stali reprezentační hráči tmavé pleti. Rasistické chování Slováků způsobilo na britských ostrovech velkou vlnu rozhořčení a nevole, což dále vedlo k tomu, že se znechucení Angličané u UEFA dožadovali vysokých trestů a Disciplinární komise UEFA potrestala slovenský fotbalový svaz za rasistické pokřiky pokutou 60 tisíc švýcarských franků. Slovenský fotbalový svaz se za jednání fanoušků omluvil a slovenský velvyslanec v Londýně dokonce napsal anglickým fotbalistům osobní dopis [33].

V posledních letech jsou projevy rasismu při zápasech slyšitelné především na stadionech ve střední a východní Evropě, i přesto se však rasistické pokřiky, chorály či názory nevyhnou ani zemím, jako jsou Francie, Holandsko, Německo, Španělsko, Itálie nebo Anglie. Fotbalové federace FIFA a UEFA často čelí kritice za nečinnost, na kterou odpovídají vzdělávacími akcemi a osvětovými programy. Jako represe využívají tzv. odečítání soutěžních bodů ve fotbalových soutěžích. V minulých letech rovněž UEFA zpřísnila tresty za rasismus. Klubům tak hrozí pokuty ve výši 15 tisíc eur, uzavření stadionu či zákaz hraní na domácím stadionu, kontumace výsledků, odečítání bodů či vyloučení ze soutěží.

Dle mého subjektivního názoru se situace v České republice a okolních zemích ubírá správným směrem tak, jako tomu je v některých západoevropských státech. Avšak je zapotřebí věnovat se této problematice se stálou pozorností, jinak se názory typu, že české stadiony obchází smrt, naplní a český sport tak zasáhne velká tragédie.

6 MOŽNOSTI ŘEŠENÍ

Při otázkách stávajícího řešení bezpečnosti na fotbalových utkáních, která je mnohdy podle názorů odborníků i dosavadních zkušeností zúčastněných stran nedostačující, se hovoří i o možných nových bezpečnostních opatřeních, která by napomohla současnou situaci zlepšit. Mezi časté návrhy vedoucí ke zlepšení této problematiky, patří legislativní opatření po vzoru Velké Británie, kde se tato opatření osvědčila a přinesla významné úspěchy.

Můžeme se setkat s mnoha různými názory jak situaci fotbalové násilí řešit, někteří jsou zastánci toho názoru, že by policie měla na stadionech opět působit a zasadit se o bezpečnost a pořádek při sportovních utkáních stejně tak, jako u jiných případů, kde je páchána trestná činnost. Opačnými zastánci je zase prosazována stávající cesta, kdy pořadatelské služby a majitelé stadionů, jakožto komerční subjekty prosperující z uspořádaných sportovních akcí, by měly kromě zábavy poskytovat za cenu vstupného také bezpečnost na těchto akcích. Ačkoli se tyto názory v mnoha směrech značně rozcházejí, můžeme i zde nalézt mnoho společných aspektů, na kterých se obě strany shodují. Chuligánství patřilo v Evropě mezi oblast, kterou společnost dlouhodobě tolerovala a omlouvala. K tomu, aby se tento stav podařilo změnit, se musí fotbalové kluby od násilníků tvrdě distancovat. Hráči pak nesmějí agresivním fanouškům po utkání děkovat za podporu a tiše či nevědomě jejich chování schvalovat. Zdaleka to však neznamená maximum možných opatření, které může klub a nejen on proti fotbalovému násilí podniknout.

Pozitivním přínosem by se mohlo stát přijetí nového zákona, o kterém se již dlouhou dobu diskutuje. V jeho znění by neměly chybět mimo některých současných právních úprav například i ustanovení o dlouholetém či dokonce doživotním zákazu vstupu na určené sportovní akce pro výtržníky opakovaně páchající trestnou činnost, a nad kterým by byl v této souvislosti rovněž vykonáván probační dohled. Ten v současnosti funguje na principu, kdy odsouzený výtržník tráví v inkriminovaný okamžik čas na policejní stanici ve veřejně přístupné místnosti a pokud z ní odejde, dopustí se maření výkonu soudního rozhodnutí. Dalším možným opatřujícím krokem, který by nejen kluby, SBS, policie, svazy, ale i široká divácká veřejnost mohli uvítat, je větší potlačení vulgarismů a

rasistických projevů formou tvrdších trestů. Kluby, které by nadále tolerovaly tyto projevy, zejména projevy rasismu, by měly být podstatně přísněji sankciovány. Takové sankce by měly například obsahovat odečty bodů proviněnému klubu v podobě 3 bodů za první takový projev, 6 odečtených bodů za druhý projev, přeřazení klubu do nižší soutěže za následující prohřešek a vyřazení mužstva ze soutěží FIFA při opakovaných incidentech. Podpůrnými prostředky k těmto fázím prohřešků mohou být i rapidně vyšší peněžité pokuty oproti současným nebo kontumace výsledků a zákazy hraní týmům v domácím prostředí, případně i vyloučení diváků ze zápasů po dobu celé sezóny, jako tomu bylo u návrhu italských funkcionářů při smrtelných incidentech v nedávné době. Důležitá je však i rychlost udělovaných sankcí výtržníkům, kteří by krátce po spáchání trestného činu mohli opouštět stadion s rozsudkem trestu nebo s předvoláním k hlavnímu líčení, při závažných trestných činech by jim pak dokonce hrozila vazba nebo výkon trestu.

Jako účinné by se mohlo jevit i posílení dohledové techniky ve spojení s turniketovými a identifikačními systémy, průchozími detektory či RTG skenery, jejichž absence je na některých českých stadionech dosti citelná a potřebuje rozsáhlé rozšíření. Inspirací by proto mohl být Výkonný výbor Slovenského fotbalového svazu, který v letošním roce odsouhlasil pro kluby nejvyšší slovenské fotbalové ligy částku 330 000 eur na dobudování kamerových bezpečnostních systémů na všech stadionech. Názorným příkladem je pak stadion v Žilině, kde má objekt pod kontrolou 96 kamer.

Z hlediska preventivních opatření se může stát účinným řešením i zavedení speciálních identifikačních vstupenek, jako tomu je například v Polsku nebo již i u některých českých klubů. Použití tohoto opatření spočívá v tom, že si divák může koupit pouze jednu vstupenku, výjimečně i více vstupenek na předložený občanský průkaz, kde je pro potřebu tohoto opatření uvedeno jméno, příjmení a datum narození diváka. Údaje z občanského průkazu pak budou vepsány na vstupenku a v den utkání se divák při vstupní kontrole musí prokázat dokladem totožnosti. Jeho identifikace musí být shodná s údaji vepsanými na vstupence. Podobným opatřením, ačkoli na úkor slušných diváků, se také může stát vysoké vstupné, jenž odrazuje výtržníky od účasti na utkáních nebo zabezpečení důkladných kontrol žen, jejichž prostřednictvím pašují fanoušci na stadion nebezpečné předměty.

Při návrhu řešení v oblasti pořadatelských a bezpečnostních služeb je třeba se zabývat jejich profesionalizací. V řadě zemí je povinností všech pořadatelů absolvovat specializovaný kurz, v němž se učí správně reagovat. Takto vyškolení pořadatelé by pak měli umět dobře zvoleným slovem uklidnit drobné šarvátky, zatímco policii by volali až k otevřenému konfliktu. V České republice se však po pořadatelích nic podobného nevyžaduje. Návrhy tohoto typu již ČMFS projednával, vše ovšem naráží na odpor klubů, zejména v oblasti finančního zabezpečení, kdy jednotlivé kluby, které si na řešení problému najímají SBS, nechtějí uvolnit dostatek finančních prostředků na zaplacení kvality agentury. Následkem toho pak můžeme v hledištích vidět bezpečnostní pracovníky důchodového věku nebo naopak velice mladé pracovníky bez jakýchkoli zkušeností. Myšlenka profesionalizace pořadatelských a soukromých bezpečnostních služeb by se obecně mohla zaměřovat na působení čtyř skupin pracovníků:

- řadoví pořadatelé, jejichž hlavními úkoly by bylo provádění kontrol vstupů, eventuálně poskytnutí rad divákovi o tom, kam se má v hledišti usadit,
- pořadatelé, kteří jsou vzhledem ke svým fyzickým předpokladům schopni řešit menší projevy násilí mezi diváky,
- zásahová skupina, která by byla schopná likvidovat větší projevy násilí, a teprve až by tato skupina situaci nezvládala, byla by povolána policie,
- dokumentační skupina potřebná k zajištění pozdější identifikace výtržníků a dokumentování průběhu celé akce.

Ideální by rovněž byla lepší komunikace a spolupráce klubů s aktivními fanoušky, s tzv. ultras skupinami, které by samy tvořily jakousi pořadatelskou službu a staraly se o atmosféru v hledišti. Zásadní opatření by mohlo znamenat kromě dosavadních fungujících operačních a koordinačních center na stadionech i přidělení kriminalisty každému profesionálnímu klubu, který by byl zodpovědný za shromažďování a předávání informací o záměrech rizikových fanoušků. Při těchto poznatcích z oblasti možných prevencí proti fotbalovému chuligánství můžeme konstatovat, že v dnešní době má majitel stadionu nebo pořadatel akce téměř stejné možnosti jako sama policie, ne-li ještě větší. Proto by si každý klub měl sáhnout na své svědomí a podle toho také dál jednat.

ZÁVĚR

Kompletní problematiku diváckého násilí není zcela možné zahrnout do jedné bakalářské práce, proto jsem se při jejím zpracování snažil volit postupy, které by mohly alespoň z části shrnout získané poznatky.

Hlavními cíli této práce bylo co nejpodrobnější prozkoumání právních nástrojů jednotlivých evropských zemí v oblasti diváckého násilí. Účelem bylo poskytnutí jejich hodnocení a provedení praktického průzkumu týkajícího se oblasti působení soukromých bezpečnostních služeb a vybraných regionálních klubů při zajišťování bezpečnosti na stadionech.

V úvodní kapitole jsem popsal danou problematiku od jejího domnělého počátku až do současnosti a rovněž jsem hledal příčiny popsaných jevů.

V dalších samostatných kapitolách jsem se zaměřil na definice jednotlivých pojmů vedoucích k celkovému porozumění problematiky. Dále jsem se zabýval dosavadními zkušenostmi evropských států včetně České republiky a také některými možnými řešeními, které by mohly být efektivněji využity. Součástí práce jsou i jednotlivé přílohy týkající se návštěvních řádů stadionů obou klubů, se kterými jsem spolupracoval.

Pevně doufám, že tato práce poskytla srozumitelný výklad pojmů probírané tematiky a stane se pro čtenáře přínosem.

CONCLUSION

It is not entirely possible to include the complete problems of spectator violence into the one Bachelor thesis, therefore I tried to choose procedures, that could at least partly summarize the gained experience.

The main objectives of this thesis was the most detailed exploration of the juristic instruments of European countries in the field of spectator violence. The purpose was providing their assessments and implementation of practical research relating to scope of private security services and selected regional clubs in ensuring security in the stadiums.

In the introductory chapter I dicribed the problems from its presumed inception until today, and also researched the causes of described phenomens.

In other separate chapters I focused on definitions of particular concepts leading to absolute understanding of the problems. Further I dealt with present experiences of European states including the Czech Republic and also some possible solutions, which could be more effectively utilized. Parts of this work are also individual attachments related to stadium visit regulations of both clubs, which I cooperated.

I sincerely hope that this work has provided understandable interpretation of concepts of discussed themes and will become contribution for readers.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] MAREŠ, Miroslav; SMOLÍK, Josef; SUCHÁNEK, Marek. *Fotbaloví chuligáni : evropská dimenze subkultury*. Vydání první. Brno: Centrum strategických studií a Barrister & Principal, 2004. 181s. ISBN 80-903333-0-3
- [2] SLEPIČKA, Pavel. *Sportovní diváctví*. Vydání první. Praha : Olympia, 1990. 209s. ISBN 80-7033-012-0
- [3] KABÓK, József, et al. *Sportrendezvények biztonsága és biztosítása*. Budapest : Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara, 2006. 160s. ISBN 9630606976
- [4] LE BON, Gustave. *Psychologie davu*. Praha : KRA, 1994. 159s. ISBN 80-901527-8-3
- [5] MACEK, Pavel, et al. *Bezpečnostní služby*. Vydání 1. Praha : POLICE HISTORY, 2001. 196 s. ISBN 80-86477-03-7
- [6] EU. DOPORUČENÍ RADY ze dne 6. prosince 2007 ohledně příručky pro policejní a bezpečnostní orgány týkající se spolupráce při významných akcích mezinárodního rozměru. *Úřední věstník Evropské unie*. 2007, (2007/C 314/02), s. 4-21. Dostupný také z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:314:0004:0021:CS:PDF>>. ISSN 1725-5163
- [7] Zákon č. 40/2009 sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný také z WWW: <<http://www.mvcr.cz/soubor/sb011-09-pdf.aspx>>
- [8] Dohoda mezi Českomoravským fotbalovým svazem a Policií České republiky. Dostupný také z WWW: <http://www.cmfs.cz/assets/cmfs/sekretariat/opf/Dohoda__MFS_a_P_R-16.2.09.pdf>
- [9] Zákon č. 479/2008 Z. z. o organizovaní verejných telovýchovných podujatí, športových podujatí a turistických podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupný také z WWW: <http://www.minedu.sk/data/USERDATA/Legislativa/Zakony/479_2008.pdf>
- [10] Bezpečí na sportovních utkáních Manuál pro fotbalové kluby. Vydalo Ministerstvo vnitra ČR, Odbor bezpečnostní politiky, 2008

- [11] Činnost Ministerstva vnitra v boji s diváckým násilím. Vydalo Ministerstvo vnitra ČR, Odbor bezpečnostní politiky
- [12] Návrhy opatření k řešení problematiky diváckého násilí. Vydalo Ministerstva vnitra ČR, Odbor bezpečnostní politiky, 2008
- [13] http://cs.wikipedia.org/wiki/Justini%C3%A1n_I.#Povst.C3.A1n.C3.AD_Nika.21
- [14] http://is.muni.cz/th/42956/fss_d/DISERTACE.doc
- [15] <http://cs.wikipedia.org/wiki/Hooligans>
- [16] <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/psychologie-kultury>
- [17] <http://cs.wikipedia.org/wiki/Fanoušek>
- [18] http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=nacionalismus
- [19] <http://cs.wikipedia.org/wiki/Nacionalismus>
- [20] <http://cs.wikipedia.org/wiki/Harpastum>
- [21] <http://www.fotbalzone.estranky.cz/stranka/historie-fotbalu>
- [22] http://cs.wikipedia.org/wiki/Liverpool_FC#Historie
- [23] <http://www.eurofotbal.cz/clanky/fotbalove-tragedie-brusel-1985-31994/>
- [24] http://fotbal.idnes.cz/den-kdy-se-stadion-promenil-ve-valecnou-zonu-fmt-/fot_pohary.asp?c=A050527_220437_fot_pohary_rav
- [25] <http://www.wearefootball.org/hors-jeu/52/pdf/lima-1964-la-tragedie-du-football/>
- [26] <http://www.footballer.estranky.cz/clanky/historie/vznik-a-sireni-fotbalu>
- [27] <http://hooligans.webnode.cz/products/jak-se-anglie-zbavila-chuliganu/>
- [28] <http://hooligans-fotbal.blogspot.com/>
- [29] http://www.bbc.co.uk/czech/domesticnews/story/2005/12/051201_cz_eu_football_racism_pckg.shtml
- [30] <http://magistrat.praha-mesto.cz/Urady/Odbory-magistratu/zivnostensky/area5774>
- [31] <http://www.cksomo.cz/file.php?nid=7470&oid=1309000>
- [32] <http://hn.ihned.cz/c1-19016780-konec-nasili-naivni-myslenka>

[33] <http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=076&clanek=060713>

[34] <http://www.asbs.cz/novinky/x-vyroci-asociace-bezpecnostnich-sluzeb-.html>

[35] <http://www.policie.cz/clanek/podpis-dohody-mezi-cmfs-a-policii-cr.aspx>

[36] <http://www.ok.cz/iksp/docs/333.pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

SBS	Soukromé bezpečnostní služby
SBA	Soukromé bezpečnostní agentury
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
UEFA	Union of European Football Associations
FIFA	Fédération Internationale de Football Association
FARE	Football Against Racism in Europe
PMEZ	Pohár mistrů evropských zemí
FA	Football Association
FA CUP	Pohár Anglické fotbalové asociace
EPA	Evropská policejní akademie
ČMFS	Českomoravský fotbalový svaz
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
SMO	Svaz měst a obcí
LZPS	Listina základních práv a svobod
ČNR	Česká národní rada
OH	Olympijské hry

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>OBRÁZEK Č. 1: PRACOVNÍCI BEZPEČNOSTNÍ AGENTURY PŘI VSTUPU NA STADION</i>	52
<i>OBRÁZEK Č. 2: ODDĚLENÝ SEKTOR HOSTUJÍCÍCH FANOUŠKŮ</i>	53
<i>OBRÁZEK Č. 3: KAMEROVÝ SYSTÉM STADIONU</i>	54
<i>OBRÁZEK Č. 4: PRŮKAZY OPRÁVNĚNÍ POŘADATELE A BEZPEČNOSTNÍHO PRACOVNÍKA</i>	55
<i>OBRÁZEK Č. 5: VSTUPNÍ TURNIKET STADIONU</i>	55
<i>OBRÁZEK Č. 6: PLÁN MĚSTSKÉHO STADIONU V UHERSKÉM HRADIŠTI</i>	56
<i>OBRÁZEK Č. 7: KABINA PRO MONITOROVÁNÍ UTKÁNÍ</i>	57
<i>OBRÁZEK Č. 8: PŘÍZIVCI FC TESCO MA ZLÍN</i>	58
<i>OBRÁZEK Č. 9: PLÁN STADIONU LETNÁ VE ZLÍNĚ</i>	58
<i>OBRÁZEK Č. 10: ZADRŽENÍ PROBLÉMOVÉHO FANOUŠKA</i>	59
<i>OBRÁZEK Č. 11: POLICEJNÍ DOPROVOD FANOUŠKŮ</i>	61
<i>OBRÁZEK Č. 12: STATISTICKÉ ÚDAJE O UTKÁNÍCH</i>	63

SEZNAM TABULEK

<i>TABULKA č. 1: VÝČET NEJČASTĚJŠÍCH TRESTNÝCH ČINŮ A PŘESTUPKŮ PŘI SPORTOVNÍCH AKCÍCH....</i>	25
<i>TABULKA č. 2: ROZDĚLENÍ AKCÍ</i>	38

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Návštěvní řád stadionu Letná ve Zlíně
- P II Návštěvní řád Městského stadionu v Uherském Hradišti

PŘÍLOHA PI: NÁVŠTĚVNÍ ŘÁD STADIONU LETNÁ VE ZLÍNĚ

Návštěvní řád FC TESCOOMA Zlín, a.s.

§ 1 Obecná ustanovení

1. Tento Návštěvní řád je směrnice vyhlášená provozovatelem fotbalového stadionu FC TESCOOMA Zlín, a.s. označovaného rovněž názvem stadion Letná, kterým je akciová společnost FC TESCOOMA Zlín, a.s. se sídlem Zlín, Tyršovo nábreží 4381, která určuje základní závazná pravidla chování všech návštěvníků stadionu Letná vstupujících do areálu stadionu Letná a používající zařízení stadionu Letná.
2. Účelem návštěvního řádu je zejména zajištění ochrany bezpečnosti zdraví a majetku na stadionu a rovněž zabezpečení pokud možno ideálních podmínek průběhu všech akcí, které se budou na stadionu uskutečňovat. Cílem návštěvního řádu stadionu Letná je též zajištění příjemné sportovní a společenské atmosféry na stadionu. Každý svým vstupem na jakoukoliv akci pořádanou v areálu stadionu Letná vyjadřuje svůj souhlas být vázán podmínkami a obsahem tohoto návštěvního řádu.

§ 2 Stadion Letná

1. Stadion Letná slouží veřejnosti přednostně ke sledování fotbalových utkání a o způsobu jejího využití a použití rozhoduje výlučně její provozovatel (na základě nájemní smlouvy uzavřené dne 30.1.2001), společnost FC TESCOOMA Zlín, a.s.
2. Veřejnost může do areálu stadionu Letná vstupovat pouze se souhlasem majitele tohoto fotbalového stadionu, pouze v čase stanoveném tímto návštěvním řádem nebo ve výjimečných případech jiným rozhodnutím provozovatele stadionu, a pouze v souladu s podmínkami stanovenými tímto návštěvním řádem.
3. Tento návštěvní řád je závazný pro všechny osoby, které budou stadion Letná využívat pro vlastní akce na základě zvláštní smlouvy uzavřené pro konkrétní účel se společností FC TESCOOMA Zlín, a.s. jakožto i pro hosty těchto osob.
4. Kromě provozovatele stadionu Letná je oprávněn k dozor nad dodržováním a respektováním tohoto návštěvního řádu též SK Zlín, pořadatelská nebo bezpečnostní služba, případně v rámci své zákonné pravomoci též Policie ČR.

§ 3 Pobyt v areálu stadionu Letná

1. V areálu stadionu Letná mohou pobývat pouze osoby, které s sebou mají platnou vstupenku nebo jiný opravňující průkaz, či osoby, které své oprávnění k pobytu mohou prokázat jiným způsobem. Každá osoba uvnitř stadionu Letná má povinnost na žádost pořadatelské nebo bezpečnostní služby, jakož i policie prokázat své oprávnění k pobytu platnou vstupenkou nebo opravňujícím průkazem. Každý, kdo nebude schopen prokázat své oprávnění k pobytu, bude z areálu stadionu Letná vyveden. **Při opoždění stadionu Letná ztrácí vstupenka svou platnost; toto platí i pro držitele permanentní vstupenky ohledně oprávnění vstupu na konkrétní hrací den.**
2. Stadion Letná je zpřístupněn pro veřejnost vždy nejméně jednu hodinu před zahájením akce do uplynutí jedné hodiny následující po ukončení akce, není-li stanoveno provozovatelem stadionu Letná z organizačních důvodů jinak.
3. Návštěvníci jsou povinni obsadit pouze místo uvedené na vstupence pro danou akci. Fanoušci a příznivci hostujícího týmu jsou povinni zdržovat se pouze v sektoru určeném majitelem stadionu Letná pro příznivce hostujícího týmu a jsou povinni respektovat organizační pokyny pořadatelské nebo bezpečnostní služby, případně příslušníků Policie ČR.
4. Z bezpečnostních důvodů a k odvrácení nebezpečí jsou návštěvníci povinni na pokyn pořadatelské a bezpečnostní služby jakož i policie zaujmout jiná místa než uvedená na vstupence, a to případně i v jiném sektoru. Stejně platí i pro návštěvníky, kteří přijdou po zahájení dané akce.
5. Osoby, které jsou zjevně pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek, stejně tak jako osoby, které ohrožují bezpečnost osob a majetku nacházejících se v areálu stadionu Letná, ztrácejí oprávnění k pobytu a mohou být pořadatelskou nebo bezpečnostní službou, případně též příslušníky Policie ČR kdykoliv vyvedeni z prostoru areálu.

§ 4 Vstupní kontrola

1. Každý návštěvník je při vstupu do areálu stadionu Letná povinen bez vyžádání ukázat a na požádání vydat ke kontrole pořadatelské nebo bezpečnostní službě svou vstupenku nebo jiný opravňující průkaz.
2. Pořadatelská nebo bezpečnostní služba jakož i policie jsou oprávněny prohlédnout a to i při použití technických prostředků osoby, které z důvodu podezření předchozí konzumace alkoholu nebo jiných návykových látek, nebo z důvodu vnašení zbraní, nebo jiných nebezpečných předmětů či věcí nebo látek způsobujících nebezpečí vzniku ohně, mohou představovat bezpečnostní riziko pro danou akci. Prohlídka se vztahuje i na vnašená zavazadla a umožňuje kontrolu jednotlivých vnašených předmětů.
3. Do prostoru areálu stadionu Letná je zakázáno vnašet předměty, kterými by mohla být jakkoliv ohrožena bezpečnost a odpovídající zájmy osob a majetku pobývajících v areálu stadionu Letná. O zakazu vnašet takové předměty do areálu stadionu Letná je z pověření provozovatele stadionu oprávněna rozhodovat pořadatelská nebo bezpečnostní služba.
4. Osobám, které nemohou prokázat své oprávnění k návštěvě, resp. vstupu do areálu stadionu Letná, nebo osobám, které představují bezpečnostní riziko ve smyslu tohoto návštěvního řádu, nebude umožněn vstup do areálu stadionu Letná. To samé platí i pro osoby, kterým byl v České republice zakázán vstup na pořádanou akci z důvodu jejich závažného chování na obdobných akcích. Odmítnuté osoby nemají nárok na vrácení vstupného.
5. Pořadatel má právo požadovat po divákoví, aby se při vstupu na stadion legitimoval a údaje takto zjištěné systematicky využíval v případech porušení návštěvního řádu.

§ 5 Chování na stadionu Letná

1. Každý návštěvník stadionu Letná je povinen chovat se v prostoru areálu fotbalového stadionu tak, aby svým jednáním neohrožoval bezpečnost jiných osob a jejich majetku stejně tak jako zařízení stadionu Letná a dále svým chováním neomezoval či neobtěžoval jiné osoby nad míru odpovídající z okolností vyplývajících z průběhu akce, která v areálu stadionu Letná právě probíhá.
2. Návštěvníci jsou povinni dodržovat nařízení a pokyny pořádkové nebo bezpečnostní služby jakož i policie, hasičů, záchranné služby a hlásatele.
3. Návštěvníci stadionu Letná jsou povinni při svém pobytu na stadionu respektovat obecná závazná pravidla slušného chování a dobrých mravů, tj. především slušnost a ohleduplnost, a jsou povinni zdržet jakýchkoli projevů mezilidské, rasové, náboženské nebo politické nesnášenlivosti. V případě porušení nebo nerespektování tohoto ustanovení, může být návštěvník dopouštějící se zjevně zakázaného jednání, z prostoru areálu stadionu Letná bez předchozího naponenství okamžitě vyveden.

1

4. Všechny vchody a východy stejně jako iníkové cesty je povinnost udržovat volné.

§ 6 Zákazy

1. Návštěvníkům stadionu je zakázáno vniřet do prostoru areálu stadionu Letná zejména následující předměty nebo jiné předměty obdobné povahy či účelu

- a) nasistický, hanlivý, vulgární nebo dobrým mravům odporující propagandistický materiál,
- b) zbraně jakéhokoli druhu, jakož i všechny předměty, které jsou použitelné jako sekací, úderové či bodací zbraně,
- c) spreje, leptavé, hořlavé a barvicí látky nebo jiné nádoby s látkami ovlivňující zdraví,
- d) láhve, poháry/kalichy, džbány, plechovky/konzervy nebo jiné předměty, které sestávají z lámavého, třísťvého nebo výjimečně tvrdého materiálu,
- e) neskládané předměty jako žebřík, stolička, židle, krabice či kuř,
- f) ohňostroj/rachejtla, světlice, dýmovice a ostatní pyrotechnické předměty včetně odpovídajících odpalovacích zařízení,
- g) tyče pro vlajky či transparenty,
- h) mechanicky poháněné nástroje způsobující hluk,
- i) alkoholické nápoje a drogy jakéhokoli druhu,
- j) zvířata
- k) laser ukazovátka,
- l) kuřy, velké tašky, batohy nebo
- m) fotoaparáty, videokamery a ostatní přístroje pro účely profesionálního zaznamenání zvuku či obrazu s výjimkou výslovně uděleného souhlasu majitele stadionu Letná.

2. Dále je návštěvníkům zakázáno:

- a) vyslovovat, rozlišovat či veřejně projevovat nasistické, hanlivé, vulgární nebo dobrým mravům odporující slogany či zobrazení,
- b) ležt či přelézat pro obecné užívání nepředpokládané stavby a zařízení, zejména fúšady, ploty, zdi, ohrazení hrací plochy, zábrany, osvětlovací zařízení, stojany pro kamery, stromy, sloupky jakéhokoli druhu a střechy,
- c) vstupovat do oblastí, které nejsou pro návštěvníky povoleny (např. hrací plocha, vnitřní prostory, místnosti funkčnířtů),
- d) házet předměty či tekutiny jakéhokoli druhu na hrací plochu či do prostor pro návštěvníky,
- e) zakládat oheň, zapalovat nebo odštěřetovat ohňostroj či světlice,
- f) niřit zařízení a vybavení stadionu Letná.
- g) bez povolení prodávat vstupenky a jakékoli zboží propagující značku FC TESCOA Zlín,a.s. nebo stadionu Letná,
- h) popisovat, polepovat nebo pomalovávat stavby, vybavení nebo cesty,
- i) konat svoji tělesnou potřebu mimo toalety nebo znečiřřovat areál stadionu Letná jinou cestou, zejména odhazováním věci,
- j) jezdit po cestách a plochách bez speciálního povolení,
- k) jakýmkoliv způsobem pořizovat prostřednictvím moderních technologií zvukové či obrazové záznamy jak v prostoru areálu stadionu Letná, tak z průběhu akce,
- l) překřvat transparenty, vlajkami nebo jiným způsobem reklamní panely umístěné na stadionu
- m) kouřit tabákové výrobky na všech tribunách stadionu Letná.

3. Provozovatel stadionu Letná je oprávněn požadovat po každém, kdo poruří výře uvedené zákazy a omezí náhradu škody, která byla v důsledku zakázaného jednání způsobena, vydání věci, kterou byla způsobena škoda způsobena nebo závadný stav vyvolán a dále téř úhradu pokuty v minimální výři 1.000,- Kč, v maximální výři 50.000,- Kč, dle závažnosti poruřených stanovených povinností a v této souvislosti způsobených škodních následků. Majitel stadionu Letná je rovněž oprávněn každému, kdo poruřil principy tohoto návštěvního řádu, nebo výře stanovené zákazy či omezení, zakázat na dobu určitou nebo dle závažnosti provinění téř na dobu neurčitou vstup do areálu stadionu Letná.

§ 7 Prodej a reklama

Podnikatelská činnost, rozdávání nebo prodávání novin, časopisů, tiskovin, reklamních prospektů jakož i skladování předmětů uvnitř areálu stadionu Letná je povoleno jen s výslovným písemným souhlasem FC TESCOA Zlín,a.s..

§ 8 Práva pořadatele / Dohled

Právo k výkonu funkce pořadatele má zplnomocněný zástupce FC TESCOA Zlín,a.s. a při akcích také pořadatelská a bezpečnostní služba jakož i policie.

§ 9 Odpovědnost za škody

1. Vstup a užívání areálu stadionu Letná uskutečňuje každý návštěvník na vlastní nebezpečí.

FC TESCOA Zlín,a.s. odpovídá jen za poškození zdraví a věcné poškození způsobené úmyslným nebo hrubě nedbalým chováním jejich zaměstnanců nebo osob v obdobném poměru závislé činnosti.

2. Úrazy a škody je povinnost neprodleně nahlásit FC TESCOA Zlín,a.s.

§ 10 Jednání proti předpisům

1. Osoby, které poruří ustanovení Návštěvního řádu, mohou být bez náhrady vyvedeni z areálu stadionu Letná s postiřnuti zákazem vstupu do areálu stadionu Letná. To samé platí pro osoby, které jsou zjevně pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek. Vznikne-li podeřření trestného jednání nebo jiného přestupku, může být učiněno trestní oznámení.

2. Opatření podle odstavce 1 vylučují nároky (např. vrácení vstupného) proti FC TESCOA Zlín,a.s. nebo pořadateli dané akce.

3. Práva pořadatele zůstávají nedotčena.

§ 11 Účinnost

Tento Návštěvní řád stadionu Letná ve Zlíně, Tyrřovo nábreží 4381 je účinný od soutěžního ročníku 2008/09 ve Zlíně 1.7.2008

v.z. JUDr. Josef Valářek, předseda představenstva,a.s.

PŘÍLOHA II: NÁVŠTĚVNÍ ŘÁD MĚSTSKÉHO STADIONU V UHERSKÉM HRADIŠTI

Návštěvní řád 1.FC SLOVÁCKO a.s.

Městský fotbalový stadion Miroslava Valenty

Návštěvní řád Městského fotbalového stadionu Miroslava Valenty v Uherském Hradišti

§ 1 Obecná ustanovení

1. Tento Návštěvní řád Městského fotbalového stadionu (dále jen „Návštěvní řád“) vydává formou směrnice 1.FC SLOVÁCKO, a.s., se sídlem Městský fotbalový stadion, Stonky 635, 686 01 Uherské Hradiště. Návštěvní řád určuje základní závazná pravidla chování všech návštěvníků Městského fotbalového stadionu (dále též jen „Stadion“) vstupujících do areálu Stadionu a používající zařízení Stadionu.
2. 1.FC SLOVÁCKO, a.s. (dále též „Nájemce“) užívá Městský fotbalový stadion na základě nájemní smlouvy, uzavřené s jeho vlastníkem, kterým je město Uherské Hradiště. Na základě zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, v platném znění, a dodatku k výše uvedené nájemní smlouvě pak 1.FC SLOVÁCKO, a.s. vydává tento Návštěvní řád.
3. Účelem Návštěvního řádu je zejména zajištění ochrany bezpečnosti zdraví a majetku na Stadionu a rovněž zabezpečení pokud možno ideálních podmínek průběhu všech akcí, které se budou na Stadionu uskutečňovat. Cílem Návštěvního řádu je též zajištění příjemné sportovní a společenské atmosféry na Stadionu. Každý svým vstupem na jakoukoliv akci pořádanou v areálu Stadionu vyjadřuje svůj bezvýhradný souhlas být vázán podmínkami a obsahem tohoto Návštěvního řádu.

§ 2 Městský fotbalový stadion

1. Městský fotbalový stadion slouží veřejnosti přednostně ke sledování fotbalových utkání a o způsobu jeho využití a použití rozhoduje společnost 1.FC SLOVÁCKO, a.s.
2. Veřejnost může do areálu Městského fotbalového stadionu vstupovat pouze se souhlasem Nájemce, výhradně v čase stanoveném tímto Návštěvním řádem nebo ve výjimečných případech jiným rozhodnutím Nájemce, a to pouze v souladu s podmínkami stanovenými tímto Návštěvním řádem.
3. Tento Návštěvní řád je závazný taktéž pro všechny osoby, které budou Městský fotbalový stadion využívat pro své vlastní akce na základě zvláštní smlouvy uzavřené pro konkrétní účel se společností 1.FC SLOVÁCKO, a.s., jakožto i pro hosty těchto osob nebo návštěvníky akcí těmito osobami požádaných.
4. Kromě Nájemce je subjektem oprávněným k doзору nad dodržováním a respektováním tohoto Návštěvního řádu též pořadatelská nebo bezpečnostní služba, případně v rámci své zákonné pravomoci též Policie ČR.

§ 3 Pobyt v areálu Městského fotbalového stadionu

1. V areálu Městského fotbalového stadionu mohou pobývat pouze osoby, které s sebou mají platnou vstupenku nebo jiný oprávněný průkaz, či osoby, které své oprávnění k pobytu v areálu Stadionu mohou prokázat jiným způsobem. Každá osoba uvnitř areálu Městského fotbalového stadionu má povinnost na žádost pořadatelské nebo bezpečnostní služby, jakož i policie prokázat své oprávnění k pobytu platnou vstupenkou nebo oprávněným průkazem. Každý, kdo nebude schopen prokázat své oprávnění k pobytu, bude z areálu Městského fotbalového stadionu vyveden. Při opuštění areálu Stadionu ztrácí vstupenka svou platnost; což platí i pro držitele permanentní vstupenky ohledně oprávnění vstupu na konkrétní hrací den.
2. Městský fotbalový stadion je zpřístupněn pro veřejnost vždy nejméně jednu hodinu před zahájením akce do uplynutí jedné hodiny následující po ukončení akce, není-li z organizačních důvodů stanoveno Nájemcem jinak.
3. Návštěvníci jsou povinni obsadit pouze místo uvedené na vstupence pro danou akci. Fanoušci a příznivci hostujícího týmu jsou povinni zdržovat se pouze v sektoru určeném Nájemcem pro příznivce hostujícího týmu a jsou povinni respektovat organizační pokyny pořadatelské nebo bezpečnostní služby, případně příslušníků Policie ČR.
4. Z bezpečnostních důvodů a k odvrácení nebezpečí jsou návštěvníci povinni na pokyn pořadatelské a bezpečnostní služby jakož i policie zaujmout jiná místa než mají uvedená na své vstupence, a to případně i v jiném sektoru. Totéž platí i pro návštěvníky, kteří přijdou po zahájení dané akce.
5. Osoby, které jsou zjevně pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek, stejně tak jako osoby, které ohrožují bezpečnost osob a majetku nacházejících se v areálu Stadionu, ztrácejí oprávnění k pobytu a mohou být pořadatelskou nebo bezpečnostní službou, případně též příslušníky Policie ČR kdykoliv vyvedeni z tohoto areálu.

§ 4 Vstupní kontrola

1. Každý návštěvník je při vstupu do areálu Městského fotbalového stadionu povinen bez vyžádání ukázat a na požádání vydat ke kontrole pořadatelské nebo bezpečnostní službě svou vstupenku nebo jiný průkaz opravňující návštěvníka k pobytu v areálu Stadionu.
2. Pořadatelská nebo bezpečnostní služba jakož i policie jsou oprávněni prohlédnout a to i za použití technických prostředků - osoby, které z důvodu podezření předchozí konzumace alkoholu nebo jiných návykových látek, nebo z důvodu vnášení zbraní, nebo jiných nebezpečných předmětů či věcí nebo látek způsobujících nebezpečí vzniku ohně, mohou představovat bezpečnostní riziko pro danou akci. Prohlídka se vztahuje i na vnášená zavazadla a dle potřeby zahrnuje též kontrolu jednotlivých vnášených předmětů.
3. Do areálu Městského fotbalového stadionu je zakázáno vnášet předměty, kterými by mohla být jakkoliv ohrožena bezpečnost a odpovídající zázemí osob a majetku pobývajících v areálu Stadionu. O zákazu vnášet takové předměty do areálu Stadionu je z pověření Nájemce oprávněna rozhodovat pořadatelská nebo bezpečnostní služba, případně v jednotlivých a výjimečných případech Nájemce.
4. Osobám, které nemohou prokázat své oprávnění k návštěvě, resp. vstupu do areálu Městského fotbalového stadionu, nebo osobám, které představují bezpečnostní riziko ve smyslu tohoto Návštěvního řádu, nebude umožněn vstup do areálu Stadionu. Totéž platí i pro osoby, kterým byl v České republice zakázán vstup na pořádanou akci z důvodu jejich závažného chování na obdobných akcích. Odmítnuté osoby nemají nárok na vrácení vstupného.
5. Pořadatel má právo požadovat po návštěvníkovi, aby se při vstupu na stadion legitimoval, přičemž návštěvník svým vstupem uděluje Nájemci souhlas, aby údaje takto zjištěné poznatky systematicky využíval v případech porušení Návštěvního řádu.

§ 5 Chování v areálu Městského fotbalového stadionu

1. Každý návštěvník Městského fotbalového stadionu je povinen chovat se v areálu Stadionu tak, aby neohrožoval bezpečnost jiných osob a jejich majetku stejně tak jako zařízení Městského fotbalového stadionu a dále svým chováním neomezoval či neobtěžoval jiné osoby nad míru odpovídající z okolností vyplývajících z průběhu akce, která v areálu Stadionu právě probíhá.
2. Návštěvníci jsou povinni dodržovat nařízení a pokyny pořádkové nebo bezpečnostní služby jakož i policie, hasičů, záchranné služby a hlasatele.
3. Návštěvníci Městského fotbalového stadionu jsou povinni při svém pobytu na Stadionu respektovat obecně závazná pravidla slušného chování a dobrých mravů, tj. především slušnost a ohleduplnost, a jsou povinni zdržet jakýchkoli projevů mezilidské, rasové, náboženské nebo politické nesnášenlivosti. V případě porušení nebo nerespektování tohoto ustanovení, může být návštěvník zjevně se dopouštějící výše uvedeného zakázaného jednání, z areálu Stadionu bez předchozího napomenutí okamžitě vyveden.
4. Všechny vchody a východy stejně jako únikové cesty je povinnost udržovat volné.

§ 6 Zákazy

1. Návštěvníkům Stadionu je zakázáno vnášet do areálu Městského fotbalového stadionu zejména následující předměty nebo jiné předměty obdobné povahy či účelu :
 - a) rasistický, hanlivý, vulgární nebo dobrým mravům odporující propagandistický materiál,
 - b) zbraně jakéhokoli druhu,
 - c) spreje, leptavé, hořlavé a barvicí látky nebo jiné nádoby s látkami negativně ovlivňujícími zdraví,
 - d) láhve, poháry/kalichy, džbány, plechovky/konzervy nebo jiné obdobné předměty, z lámavého, tříštivého nebo výjimečně tvrdého materiálu,
 - e) neskládáné předměty jako žebříky, stoličky, židle či krabice,
 - f) ohňostroje/rachejtla, světlice, dýmovnice a ostatní pyrotechnické předměty včetně odpovídajících odpalovacích zařízení,
 - g) tyče pro vlásky či transparenty,
 - h) mechanicky poháněné nástroje způsobující hluk,
 - i) alkoholické nápoje či omamné látky jakéhokoli druhu,
 - j) zvířata
 - k) laserová ukazovátka,
 - l) kufrý, velké tašky, batohy,
 - m) fotoaparáty, videokamery a ostatní přístroje pro účely profesionálního zaznamenání zvuku či obrazu,s výjimkou situací, kdy k tomu Nájemce udělí výslovný souhlas.
2. Dále je návštěvníkům zakázáno:

- a) vyslovovat, rozlišovat či veřejně projevovat rasistické, hanlivé, vulgární nebo dobrým mravům odporující slogany či zobrazení,
 - b) přelézat pro obecné užívání nepředpokládané stavby a zařízení, zejména ploty, zdi, ohrazení hrací plochy, zábrany, osvětlovací zařízení, stojany pro kamery, stromy, sloupy jakéhokoli druhu a střechy, jakož i vystupovat či lézt na výše uvedené,
 - c) vstupovat do oblastí, které nejsou pro návštěvníky určeny (např. hrací plocha, vnitřní prostory, místnosti funkcionářů),
 - d) házet předměty či tekutiny jakéhokoli druhu na hrací plochu či do prostor pro návštěvníky,
 - e) zakládat oheň či odpalovat pyrotechniku,
 - f) ničit zařízení a vybavení Stadionu,
 - g) bez povolení prodávat vstupenky a jakékoliv zboží využívající značku 1.FC SLOVÁCKO, a.s. nebo Městského fotbalového stadionu,
 - h) popisovat, polepovat nebo pomalovávat stavby, vybavení nebo cesty,
 - i) konat svoji tělesnou potřebu mimo toalety nebo znečišťovat areál Stadionu jiným způsobem, zejména odhazováním odpadků,
 - j) jezdit po cestách a plochách bez speciálního povolení,
 - k) jakýmkoliv způsobem prostřednictvím moderních technologií pořizovat zvukové či obrazové záznamy jak v z areálu Městského fotbalového stadionu, tak z průběhu akce,
 - l) překrývat transparenty nebo reklamní panely umístěné v areálu Stadionu vlajkami či jiným způsobem.
3. Nájemce Městského fotbalového stadionu je oprávněn požadovat po každém, kdo poruší výše uvedené zákazy a omezení náhradu škody, která byla v důsledku zakázaného jednání způsobena, vydání věci, kterou byla vzniklá škoda způsobena nebo závadný stav vyvolán, a dále též úhradu pokuty v minimální výši 1.000 Kč, v maximální výši 50.000 Kč, dle závažnosti následků porušení stanovených povinností a v této souvislosti způsobených škodných následků. Nájemce Městského fotbalového stadionu je rovněž oprávněn každému, kdo poruší ustanovení tohoto Návštěvního řádu, zakázat na dobu určitou nebo dle závažnosti provinění též na dobu neurčitou vstup do areálu Městského fotbalového stadionu.

§ 7 Prodej a reklama

Podnikatelská činnost, rozdávaní nebo prodávání novin, časopisů, tiskovin, reklamních prospektů jakož i skladování předmětů v areálu Městského fotbalového stadionu je povoleno jen s výslovným písemným souhlasem 1.FC SLOVÁCKO, a.s..

§ 8 Práva pořadatele / Dohled

Právo k výkonu funkce pořadatele má zplnomocněný zástupce 1.FC SLOVÁCKO, a.s. a při akcích také pořadatelská a bezpečnostní služba jakož i policie.

§ 9 Odpovědnost za škody

1. Vstup a užívání Městského fotbalového stadionu uskutečňuje každý návštěvník na vlastní nebezpečí. 1.FC SLOVÁCKO, a.s. odpovídá za škodu na zdraví či majetku návštěvníků, jen pokud by tato byla způsobena úmyslným nebo hrubě nedbalým chováním jeho zaměstnanců nebo osob v obdobném poměru závislé činnosti.

2. Úrazy a škody vzniklé v areálu Stadionu musí být neprodleně nahlášeny 1.FC SLOVÁCKO, a.s.

§ 10 Následky porušení Návštěvního řádu 1. Osoby, které poruší ustanovení Návštěvního řádu, mohou být bez náhrady vyvedeny z areálu Městského fotbalového stadionu a postihnuty zákazem vstupu do areálu Stadionu. Totéž platí pro osoby, které jsou zjevně pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek. Vznikne-li podezření ze spáchání trestného činu, přestupku či jiného deliktu, může být učiněno příslušné oznámení.

2. Provedení opatření podle odstavce 1. vylučuje nároky dotčených osob (např. na vrácení vstupného) proti 1.FC SLOVÁCKO, a.s. nebo pořadateli dané akce.

3. Práva pořadatele zůstávají nedotčena.

§ 11 Účinnost Tento Návštěvní řád je účinný od 01.03.2009 .

Bc. Vladimír Krejčí místopředseda představenstva 1.FC SLOVÁCKO, a.s.

Uherské Hradiště, 26. 7. 2005 1.FC SLOVÁCKO a.s.